

NARODOWA FUNDACJA OCHRONY ŚRODOWISKA

02-078 WARSZAWA, UL. KRZYWICKIEGO 9

I. tel/fax: (48) (22) 825-14-28, 825-21-27

E-MAIL: NFOS@WARMAN.COM.PL

Gmina Zagnańsk

1. STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO

CZĘŚĆ I: DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO

Warszawa, październik 1999 r.

Zespół autorski:

dr Teresa Topczewska (*kierownik Zespołu*)

dr Maria Czechowicz

mgr Teresa Pawłowska

dr Waldemar Siemiński

dr Zdzisław Rezmer

Spis treści

WSTĘP	str. 5
II. Położenie i rola gminy w systemie osadniczym i komunikacyjnym	str. 6
III. Warunki przyrodnicze	
1. Regionalne powiązania przyrodnicze	str. 8
2. Walory i zasoby środowiska przyrodniczego	str. 9
3. Zagrożenia środowiska przyrodniczego	str. 10
4. Wnioski	str. 11
IV. Środowisko społeczne	
1. Sytuacja demograficzna	str. 13
2. Lokalny rynek pracy	str. 14
3. Wnioski	str. 15
V. Działalność gospodarcza	
1. Ogólna charakterystyka gospodarki	str. 16
2. Pozarolnicza przedsiębiorczość prywatna	str. 17
3. Rolnictwo	str. 17
4. Wnioski	str. 19
VI. Zasoby i gospodarka nieruchomościami	
1. Użytkowanie gruntów	str. 20
2. Struktura własności i władania gruntami	str. 20
3. Komunalizacja nieruchomości	str. 21
4. Gospodarowanie nieruchomościami komunalnymi	str. 21
5. Dochody gminy związane z rynkiem nieruchomości	str. 22
6. Wnioski	str. 22
VII. Infrastruktura i gospodarka komunalna	
1. Ogólna charakterystyka i ocena elementów	str. 23
2. Wodociągi i kanalizacja	str. 23
3. Zaopatrzenie w gaz ziemny	str. 26
4. Telefonii przewodowa	str. 28
5. Gospodarka odpadami	str. 29
6. Zarządzanie komunalną infrastrukturą techniczną	str. 31
VIII. Komunikacja	
1. Drogi	str. 33
2. Kolej	str. 34
3. Transport publiczny	str. 34

4. Wnioski	str. 35
IX. Zasoby i budownictwo mieszkaniowe	
1. Stan zasobów mieszkaniowych	str. 36
2. Rozwój budownictwa mieszkaniowego	str. 37
3. Wnioski	str. 38
X. Infrastruktura społeczna	
1. Edukacja	str. 39
2. Służba zdrowia	str. 41
3. Pomoc społeczna	str. 43
4. Bezpieczeństwo i porządek publiczny	str. 45
5. Kultura	str. 46
6. Sport	str. 47
XI. Zagospodarowanie przestrzenne	
1. Charakterystyka zagospodarowania gminy	str. 49
2. Wartości kulturowe	str. 56
XII. Gospodarka finansowa	str. 59
1. Dochody budżetowe	str. 59
2. Wydatki	str. 60
3. Gmina w otoczeniu innych gmin	str. 62
4. Wnioski	str. 62
XIII. Kierunki polityki rady gminy	str. 63
XIV. Możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego gminy	str. 66
1. Mocne i słabe strony gminy	str. 66
2. Główne problemy do rozwiązania	str. 76

SPIS TABLIC

str. 78-103

- Tablica 1/III Gmina Zagnańsk. Rozmieszczenie ludności według sołectw - 1998 r.
- Tablica 2/III Gmina Zagnańsk. Przyrost naturalny i migracyjny ludności w latach 1991-1997
- Tablica 3/III Gmina Zagnańsk. Migracje ludności w latach 1991 - 1997
- Tablica 4/III Gmina Zagnańsk. Struktura wieku ludności
- Tablica 6/III Gmina Zagnańsk. Bezrobocie w latach 1993 – 1999
- Tablica 1/IV Gmina Zagnańsk. Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji EKD w latach 1994-1997
- Tablica 2/IV Gmina Zagnańsk. Struktura użytkowania gruntów według sołectw –1999 r.
- Tablica 3/IV Gmina Zagnańsk. Struktura wielkościowa gospodarstw rolnych – 1999 r.
- Tablica 1/V Gmina Zagnańsk. Struktura użytkowania gruntów – 1999 r.
- Tablica 2/V Gmina Zagnańsk. Struktura własności i władania gruntami – 1999 r.
- Tablica 3/V Gmina Zagnańsk. Gospodarka nieruchomościami komunalnymi w latach 1992 – 1998
- Tablica 4/V Gmina Zagnańsk. Dochody gminy związane z rynkiem nieruchomości w latach 1994-1998
- Tablica 1/VI Urządzenia wodociągowe i kanalizacyjne w gminie Zagnańsk w latach 1992 – 1997
- Tablica 2/VI Wodociągi grupowe w gminie Zagnańsk – ogólna charakterystyka
- Tablica 3/VI Zaopatrzenie w gaz ziemny – stan w latach 1994-1998 w porównaniu z programem gazyfikacji gminy
- Tablica 4/VI Stan gazyfikacji w przekroju miejscowości w 1998 roku
- Tablica 5/VI Telefony przewodowe w sołectwach gminy Zagnańsk – stan w 1998 r. i najbliższe realizacje
- Tablica 6/VI Wydatki budżetu gminy Zagnańsk na inwestycje komunalne w zakresie infrastruktury technicznej w latach 1994 – 1998
- Tablica 1/VIII Gmina Zagnańsk. Zasoby mieszkaniowe
- Tablica nr 2/VIII Gmina Zagnańsk. Mieszkania oddane do użytku w latach 1992-1997
- Tablica 1/XI Gmina Zagnańsk - dochody (wykonane) budżetowe
- Tablica 2/XI Gmina Zagnańsk - dochody budżetu gminy własne i pozostałe
- Tablica 3/XI Niektóre (ważniejsze) dochody własne gminy Zagnańsk w ogólnej strukturze dochodów własnych
- Tablica 4/XI Struktura wydatków budżetowych gminy Zagnańsk
- Tablica 1/XII Uchwały Rady Gminy Zagnańsk w latach 1991-1999

WSTĘP

Diagnoza stanu istniejącego została opracowana przez etatowych pracowników Narodowej Fundacji Ochrony Środowiska w Warszawie oraz współpracujących ekspertów w ramach I-go etapu prac nad strategią rozwoju gminy (zgodne z Umową nr 45/99 z 20.05.1999 r., zawartą między gminą Zagnańsk, a Narodową Fundacją Ochrony Środowiska w Warszawie). Dla realizacji celu pracy, tj. diagnozy sytuacji przyrodniczej, społecznej i gospodarczej oraz stanu zagospodarowania gminy dokonano analizy:

- położenia i roli gminy w układzie osadniczym i komunikacyjnym
- warunków przyrodniczych, społecznych i gospodarczych
- stanu zagospodarowania
- gospodarki finansowej gminy
- kierunków polityki Rady Gminy.

W ocenie możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Zagnańsk przedstawiono mocne strony (atuty) gminy, będące szansą jej rozwoju oraz słabe strony, stanowiące ograniczenia i bariery rozwoju. Dokonano także najważniejszych problemów do rozwiązania. Zakres diagnozy uwarunkowany był dostępnością danych i informacji. Znaczne ograniczenia analiz i ocen spowodowane zostały:

- brakiem wielu podstawowych porównywalnych danych statystycznych z lat 1990-1998 dla gmin w byłym województwie kieleckim oraz dla 1999 r. w obecnym województwie świętokrzyskim, a także danych dla gminy Zagnańsk w układzie sołectw i miejscowości, umożliwiających ocenę procesów rozwojowych i wewnętrznych zróżnicowań
- słabą bazą danych o gospodarce komunalnej i stanie zagospodarowania gminy w Urzędzie Gminy Zagnańsk.

Przedstawiona diagnoza stanu istniejącego wymaga dyskusji w możliwie szerokim gronie przedstawicieli władz i Urzędu Gminy oraz lokalnych liderów, a następnie weryfikacji i uzupełnienia przez zespół autorski. Konieczna jest zwłaszcza weryfikacja głównych problemów do rozwiązania i odpowiednie ustalenie ich hierarchii, co umożliwi sformułowanie celów i zadań w strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Zagnańsk.

I. POŁOŻENIE I ROLA GMINY W SYSTEMIE OSADNICZYM I KOMUNIKACYJNYM

Gmina Zagnańsk położona jest w północnej części województwa świętokrzyskiego - w Górach Świętokrzyskich, w dolinie rzeki Bobrzy. Leży między Radomiem i Kielcami - miastami uznanymi za "krajowe ośrodki równoważenia rozwoju"¹ oraz blisko Starachowic - "podregionalnego ośrodka rozwoju"². Znajduje się w odległości 16 km od Kielc. Graniczy z siedmioma gminami: Masłów, Miedziana Góra, Mniów, Stąparków, Bliżyn, Suchedniów, Łączna.

Obszar gminy o powierzchni 124 km² zamieszkuje 12 tys. osób. Średnio na 1 km² przypada 100 mieszkańców. Gmina podzielona jest na 17 sołectw. Ośrodkiem gminnym jest miejscowość Zagnańsk.

Gmina posiada korzystne powiązania drogowe, a przede wszystkim:

- drogą krajową nr 7 o znaczeniu międzynarodowym i międzyregionalnym, która prowadzi ruch tranzytowy Gdańsk - Warszawa - Kraków - Chyżne
- drogą krajową nr 73 o znaczeniu międzyregionalnym, łączącą Kielce z Tarnowem
- drogą krajową nr 750, łączącą Barczę z Ćmieńskiem leżącym na trasie drogi krajowej o znaczeniu międzyregionalnym nr 74 Piotrków Trybunalski - Kielce - Lublin.

Przez teren gminy przebiega magistralna linia kolejowa (zelektryfikowana, dwutorowa) Śląsk - Kielce - Radom - Warszawa - Dęblin - Lublin. Stacja kolejowa w Zagnańsku (II-jej klasy) obsługuje ruch osobowy i towarowy.

Gmina Zagnańsk pełni w obszarze podkieleckim funkcję mieszkaniową i usługowo-produkcyjną. Dotychczasowa funkcja rolnicza ulega ograniczeniu. Funkcja rekreacyjno-turystyczna nie została jeszcze wykształcona.

W koncepcji zagospodarowania przestrzennego byłego województwa kieleckiego³ gmina Zagnańsk została zaliczona do obszaru podkieleckiego w ramach aglomeracji świętokrzyskiej, który uznano za obszar szans rozwojowych ze względu na przewidywane procesy urbanizacji i przemiany gospodarcze.

W założeniach strategii rozwoju regionalnego kraju⁴ jako główny cel strategiczny rozwoju nowego województwa świętokrzyskiego przyjęto "wzmacnianie jego konkurencyjności poprzez eliminowanie i ograniczanie negatywnych zjawisk z ukształtowanego potencjału gospodarczego". Jako cele cząstkowe przyjęto: 1) rozwój integracyjnych funkcji ośrodka regionanego, 2) wielofunkcyjny rozwój wsi i rolnictwa (w tym stopniowa przebudowa modelu indywidualnych gospodarstw rolnych), 3) rozwój wieloprzestrzenny infrastruktury technicznej.

Obecnie województwo świętokrzyskie charakteryzuje:

- mało efektywne rolnictwo indywidualne - z dominacją małych obszarowo gospodarstw, niską jakością rolniczej przestrzeni produkcyjnej i relatywnie małą rentownością produkcji
- kryzysogenne struktury gospodarcze lokalnych i subregionalnych ośrodków
- dogodne dla rozwoju turystycznego zasoby środowiska przyrodniczego i krajobrazy
- zasoby surowców skalnych o krajowym znaczeniu.

^{1/} Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, Rządowe Centrum Studiów Strategicznych, Warszawa, marzec 1999 r.

^{2/} Studium zagospodarowania przestrzennego województwa kieleckiego

^{3/} Studium zagospodarowania przestrzennego województwa kieleckiego

^{4/} Założenia strategii rozwoju regionalnego kraju, Rządowe Centrum Studiów Strategicznych, Warszawa, marzec 1999 r.

II. WARUNKI PRZYRODNICZE⁵

1. REGIONALNE POWIĄZANIA PRZYRODNICZE

Cały obszar gminy Zagnańsk charakteryzuje się wysokimi walorami przyrodniczymi. Jest częścią aktywnego biologicznie centrum ekologicznego o znaczeniu lokalnym, międzyregionalnym i międzynarodowym, charakteryzującego się specyficznymi warunkami przyrodniczymi. W centrum zachowane zostały cechy właściwe dla przyrody regionu a jego oddziaływanie sięga znacznie większego obszaru. Należy podkreślić międzyregionalne znaczenie klimatotwórcze omawianego terenu, jak również jego rolę w procesie samooczyszczania się środowiska. Dla leżących w sąsiedztwie miast (Kielce, Suchedniów, Skarżysko, Ostrowiec) obszar ten stanowi gwarancję wzmacniania kondycji biologicznej (zasilania i regeneracji) ekosystemów miejskich, w tym utrzymania odpowiednich warunków nawietrzania.

Obszar gminy jest ogniwem spójnego systemu obszarów chronionych otaczających od północy Świętokrzyski Park Narodowy oraz aglomerację kielecką. Stanowi północno-zachodnią część strefy buforowej wyhamowującej wpływ antropopresji na przyrodę Świętokrzyskiego Parku Narodowego.

Obszar gminy jest częścią Głównego Zbiornika Wód Podziemnych – Zagnańsk nr 414, o wysokiej jakości wód, a jednocześnie o niezaiolowanych złożach w piaskowcach triasowych narażonych na zanieczyszczenie przenoszone w głąb z infiltrującymi wodami.

Jest węzłem hydrograficznym, gdzie spotykają się granice zlewni 3 rzek: Nidy, Pilicy i Kamiennej – dopływów Wisły. Całą gminę można zaliczyć do stref źródłiskowych zlewni oddziałujących na znaczne obszary; w/w rzeki odwadniają cały region Gór Świętokrzyskich oraz znaczącą część Małopolski.

Znaczną rangę obszarowi gminy nadaje wysoka bioróżnorodność terenu. Lasy są fragmentem większego kompleksu dawnej Puszczy Jodłowej z wieloma drzewostanami rodzimego pochodzenia, o wysokim stopniu zgodności z siedliskiem i okazami starych drzew. Pełnią funkcję lasów wodochronnych i glebochronnych. Na terenie gminy nie stwierdzono występowania lasów uszkodzonych przez przemysł.

Fauna i flora obszaru gminy jest częścią bogatych zasobów genowych regionu Gór Świętokrzyskich z zachowanymi formami endemicznymi i reliktowymi.

Walory i jakość parametrów środowiska zostały docenione na forum międzynarodowym.

Gmina została przyjęta do Stowarzyszenia Zdrowych Miast. Gmina Zagnańsk należy również do Związku Gmin Gór Świętokrzyskich, który powstał aby ułatwić współpracę w rozwiązywaniu problemów m. in. wynikających z zagrożeń środowiskowych na tym obszarze oraz podejmowanie wspólnych inicjatyw na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego.

2. WALORY I ZASOBY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Środowisko przyrodnicze gminy Zagnańsk charakteryzują wysokie standardy jakości poszczególnych komponentów:

- urozmaicona budowa geologiczna z szeregiem złóż surowców mineralnych

---

^{5/} W niniejszym rozdziale uwzględniono wyniki diagnozy środowiska przyrodniczego, zawarte we wcześniej opracowanych dokumentach planistycznych: „Zagnańsk. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego” i „Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Zagnańsk”. W w/w pracach stan i walory środowiska przyrodniczego zostały opisane szczegółowo, jak również przedstawione na mapach.

- urozmaicona rzeźba terenu - pasma górskie sięgają ok. 400 m npm, deniwelacje względne na obszarze gminy wynoszą 167 m
- bogate zasoby wód podziemnych i powierzchniowych; w piaskowcach koło Zagnańska występuje główny poziom wodonośny skąd czerpią wody Kielce; w rejonie Lekomin – Gózd znajduje się główny węzeł hydrograficzny całych Gór Świętokrzyskich, dla dorzeczy Czarnej, Kamiennej i Nidy
- czyste powietrze
- las gospodarczy w wysokim stopniu zgodny z siedliskiem, w dobrej kondycji (nie stwierdzono występowania uszkodzeń drzew wywołanych emisjami przemysłowymi)
- znaczna różnorodność biologiczna terenu - bogactwo fauny i flory.

Wysokie walory środowiska przyrodniczego i ponadregionalne znaczenie przyrody obszaru gminy znalazły wyraz w objęciu jej w całości ochroną krajobrazową. W północnej części gminy utworzono Suchedniowsko – Oblęgorski Park Krajobrazowy. Należy on do Zespołu Parków Krajobrazowych Gór Świętokrzyskich. Powstał w 1988 roku na powierzchni 21 474 ha ze strefą ochronną – 21 610 ha. Składa się z 2 części, z których wschodnia wraz z otuliną obejmuje w 86% obszar gminy Zagnańsk. Pozostałą część terenu objęto ochroną w postaci Podkieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Na obszarze gminy występują również: rezerwat, pomniki przyrody i użytki ekologiczne chroniące cenne fragmenty krajobrazu, odsłonięcia geologiczne, okazy drzew. W „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zagnańsk” została zgłoszona propozycja objęcia ochroną 3 nowych obiektów.

POMNIK PRZYRODY OŻYWIENEJ NR 1 W KATALOGU WOJEWÓDZKIEGO KONSERWATORA PRZYRODY – DĄB BARTEK

Bartek jest najslawniejszym pomnikiem przyrody w Polsce. W latach 1987-88 odwiedziło to miejsce ok. 100-150 tys. osób. Oprócz tego, że sam stanowi atrakcję turystyczną przyciągającą zwiedzających to pełni szczególną rolę – w świadomości społecznej nierozzerwalnie kojarzony jest z Zagnańskiem, stał się jego symbolem. Gmina przyjęła dąb za swój herb.

Bartek rośnie ok. 50 m od rzeki Bobrzy powyżej malowniczej skarpy doliny. W bezpośrednim sąsiedztwie dębu przebiega wąska droga nr 750, na omawianym odcinku wysadzana starymi drzewami uznanymi za pomnik przyrody. Niestety, na tej trasie dopuszcza się ruch ciężarowy. Jest to poważne zagrożenie dla kondycji dębu ze względu na wpływ zanieczyszczeń i wibracje wywoływane ciężkim transportem. Bartek stanowi również potencjalne zagrożenie dla tej drogi.

Międzynarodowe Towarzystwo Uprawy i Ochrony drzew wydało pracę pod kierunkiem prof. M. Siewniaka, w której przedstawione zostały, oprócz historii związanych z drzewem, jego ochroną, wyniki badań jego aktualnej kondycji, zagrożeń i propozycje dalszych, koniecznych prac pielęgnacyjnych i zabezpieczających. W pracy stwierdza się stosunkowo dobrą kondycję fizjologiczną drzewa i krytyczny stan jego statyki. Dla utrzymania drzewa pierwszorzędne znaczenie ma utrzymanie optymalnych warunków siedliskowych i jak największego aparatu asymilacyjnego. Duże zaniepokojenie budzi obniżenie zwierciadła wód gruntowych wokół dębu, o co najmniej 20 m na skutek poboru wód głębinowych. Wymusza to nawadnianie sztuczne pomnika. W omawianej pracy została zgłoszona propozycja, aby ze względu na rangę obiektu potraktować w sposób niekonwencjonalny jego ochronę.

3. ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Obecnie na terenie gminy nie występują zakłady przemysłowe przekraczające dopuszczalne normy zanieczyszczeń (za wyjątkiem zakładu drzewnego „Drewmal” w Sosnowicy, który posiada zgodę na uciążliwość hałasu do 55dB). Czystość środowiska gminy stanowi o jej atrakcyjności i powinna być szczególnie chroniona. Potencjalnym zagrożeniem jest więc dopuszczenie do realizacji inwestycji mogących naruszyć wysokie standardy jakości poszczególnych komponentów.

Najpoważniejsze zagrożenia wynikają z znacznie przekroczonych możliwości odnawiania się zasobów wodnych obszaru. Z terenu gminy realizowane jest ok. 30% zapotrzebowania na wodę dla miasta Kielce. Eksploatacja ujęć wód w głębszych powoduje występowanie leja depresyjnego i obniżenie poziomu wód gruntowych. W dolinie Bobrzy notuje się zmniejszenie, a nawet zanik przepływu wód. Dodatkowym zagrożeniem jest możliwość zanieczyszczenia wód podziemnych ze względu na płytkie występowanie skał wodonośnych i przepuszczalność utworów nadległych.

Równie ważne jest oczyszczenie wód powierzchniowych – są to przecież odcinki źródłowe rzek. Konieczne jest podniesienie wskaźników czystości wód rzecznych do norm właściwych dla I klasy.

Następnym problemem jest konieczność rekultywacji wyrobisk po eksploatacji surowców mineralnych oraz przerwanie dzikiej eksploatacji i zagospodarowanie dzikich wyrobisk, a także kontrola wydobywania piaskowców triasowych w jedynym złożu dopuszczonym do eksploatacji w Sosnowicy.

Likwidacji wymagają dzikie wysypiska śmieci w osiedlu Wrzosa i Kościelnej Górze.

Gmina powinna również podjąć działania zmierzające do zmniejszenia uciążliwości komunikacyjnych. Hałas notowany wzdłuż trasy komunikacyjnej nr 7 Warszawa – Kraków osiąga wartość powyżej 75 dB.

4. WNIOSKI

- 1) Wysokie walory przyrodnicze gminy powinny być przedmiotem szczególnej troski gospodarzy. Zgodnie z zasadami rozwoju zrównoważonego utrzymanie i poprawa ich dotychczasowego stanu powinny być wyjściowym założeniem przy podejmowaniu wszelkich decyzji o kierunkach rozwoju gminy.
- 2) Szczególnej ochrony wymagają występujące na terenie gminy węzły ekologiczne o międzyregionalnym znaczeniu stanowiące jednocześnie biologiczną osłonę aglomeracji kieleckiej.
- 3) Wysokie walory środowiska obszaru gminy ograniczają rozwój funkcji przemysłowej na tym terenie a preferują rozwój produkcji nieuciążliwych. Wykorzystanie atrakcyjności poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego może pozwolić na czerpanie korzyści z zasobów naturalnych gminy: opłaty za pobór wód, za czyste powietrze, czyste ekologicznie produkty spożywcze, wstęp na szlaki turystyczne.
- 4) Wysoka jakość środowiska i sąsiedztwo aglomeracji mogą stworzyć zapotrzebowanie na dostęp do przyrody gminy i pobudzić rozwój funkcji mieszkaniowej (w tym i dla osób spoza gminy) i usługowej np. organizację imprez kulturalnych, oświatowych, turystycznych i rekreacyjnych.

- 5) Występowanie na 75% obszaru gleb słabych (V i VI klasy) oraz niekorzystne warunki agroklimatyczne (klimat podgórski) sprawiają, że rolnictwo nie odgrywa większej roli w gospodarce gminnej i nie jest dla niej gałęzią perspektywną. Na gruntach z glebami III i IV klasy należy rozwijać gospodarkę ekologiczną.

III. ŚRODOWISKO SPOŁECZNE

5. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Gmina Zagnańsk liczy 12 468 mieszkańców⁶. Pod względem liczby ludności zajmuje czwarte miejsce wśród 19 gmin obecnego powiatu kieleckiego (za gminami: Chęciny, Piekoszów, Daleszyce)⁷. Gmina podzielona jest na 17 sołectw o zróżnicowanym zaludnieniu (tablica 1/III). W największym pod względem liczby ludności Sołectwie Zagnańsk mieszka 1689 osób, co stanowi 13,5 % mieszkańców gminy, a w najmniejszym Długojów - tylko 106 osób, tj. 0,8 % mieszkańców gminy. Przeciętna gęstość zaludnienia gminy wynosi 100,5 osób na 1 km². Gęstość zaludnienia w poszczególnych sołectwach jest zróżnicowana od 9 osób na 1 km² w sołectwie Długojów do ponad 300 osób na 1 km² w sołectwach Kaniów (446 mk/1 km²), Zagnańsk (390 mk/1 km²), Kajetanów (346 mk/1 km²), Bartków (324 mk/1 km²), (tablica 1/III).

W ostatnim 10-leciu liczba mieszkańców gminy wzrosła o 6,4 % - z 11.723 osób w 1998 r. do 12.468 osób w 1998 r. Rozwój ludnościowy gminy był dość równomierny i przedstawiał się następująco:

1988 r. - 11.723	1992 r. - 12.065	1996 r. - 12.385
1989 r. - 11.827	1993 r. - 12.038	1997 r. - 12.426
1990 r. - 11.802	1994 r. - 12.182	1998 r. - 12.468
1991 r. - 11.891	1995 r. - 12.184	

Przyrost ludności gminy wynika z dodatniego (z wyjątkiem 1995 r.) choć zmniejszającego się przyrostu naturalnego oraz wzrastającego salda migracji (tablica 2/III). Napływ ludności do gminy pochodzi w większym stopniu z miast (przede wszystkim z Kielc) niż z terenów wiejskich (tablica 3/III).

Według danych z 1998 r. kobiety stanowią 50,2 % ludności gminy. Wskaźnik liczby kobiet na 100 mężczyzn jest wysoki i wynosi 101,0, podczas gdy średnio w gminach obecnego powiatu kieleckiego - 98,9 a na terenach wiejskich obecnego województwa świętokrzyskiego - 100,2. Struktura wieku mieszkańców gminy jest dość korzystna (tablica 4/III). W 1996 r. cechuje ją znaczny udział ludności w wieku produkcyjnym - 50,1 %, umiarkowany w wieku poprodukcyjnym - 21,6 % i w wieku przedprodukcyjnym - 28,3 % (odpowiednie wskaźniki dla województwa kieleckiego: 49,2 %, 22,0 %, 28,8 %). W stosunku do 1992 r. zaznaczyły się jednak niekorzystne tendencje: wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym (z 15,1 % do 21,0 %) oraz spadek udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym (z 29,5% do 28,3 %).

Wykształcenie mieszkańców gminy Zagnańsk jest lepsze niż przeciętne wykształcenie ludności w województwie kieleckim. W 1996 r. 27,2 % mieszkańców gminy posiadało wykształcenie średnie, w tym 3,0 % - wykształcenie wyższe. Na terenach wiejskich województwa kieleckiego 17,6 % ludności miało wykształcenie średnie (w całym województwie - 18,1 %), w tym 1,8 % - wyższe (w całym województwie - 1,7).

6. LOKALNY RYNEK PRACY

Ze względu na brak danych dotyczących osób aktywnych zawodowo (ludność czynna zawodowo i aktywnie poszukująca zajęć zarobkowych), stanowiących realne zasoby pracy, analizą objęto ludność w wieku produkcyjnym, tj potencjalne zasoby pracy. Ludność w wieku

⁶/ Stan w końcu grudnia 1998 r.

⁷/ Stan w końcu grudnia 1998 r.

produkcyjnym w gminie Zagnańsk wzrosła w latach 1992-1997 o 4,7 % (z 6867 do 7192 osób), a jej udział w ogólnej liczbie mieszkańców z 55,4 % do 56,5 %. Wskaźnik poziomu produktywności społeczeństwa gminy w porównaniu z gminami wiejskimi byłego województwa kieleckiego jest dość korzystny. W 1996 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie przypadało 79,4 osób w wieku nieprodukcyjnym, podczas gdy w gminach wiejskich województwa - 85,3. Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym korzystnie zmniejszyła się w latach 90 - tych - z 80,4 w 1992 roku do 79,4 w 1996 r. i 77,2 w 1997 r.

W latach 1994-1997 liczba pracujących poza rolnictwem w gminie Zagnańsk zmniejszyła się o blisko 10 % (w stosunku do 1996r. - o 12,5 %). W 1997 r. poza rolnictwem indywidualnym pracowały 1203 osoby, w tym 512 w przemyśle i budownictwie (42,6 %), a pozostałe 691 osób (57,4 %) w usługach. Struktura pozarolniczych miejsc pracy w gminie była podobna do struktury miejsc pracy w gminach obecnego powiatu kieleckiego (43,4 % w przemyśle i budownictwie, 66,6 % - w usługach). Wskaźnik liczby miejsc pracy poza rolnictwem indywidualnym na 100 mieszkańców wieku produkcyjnym był jednak w gminie Zagnańsk mniej korzystny (16,7) niż w gminach obecnego powiatu kieleckiego (20,0).

W latach 90-tych najwyższe bezrobocie w gminie Zagnańsk zanotowano w 1993 r. - 1.167 osób (tablica 5/III). Od tego czasu wielkości ogółem osób bez pracy są niższe (1994 r. - 1049, 1995 r. - 1052, 1996 r. - 1003, 1997 r. - 784, 1998 r. - 818). Poziom bezrobocia, w sytuacji braku danych dotyczących liczby czynnych zawodowo, charakteryzować może udział bezrobotnych wśród ludności w wieku produkcyjnym. W 1992 r. bezrobocie w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym stanowili, podobnie jak na terenach wiejskich województwa kieleckiego - 13,2 %. W 1996 r. poziom bezrobocia wzrósł w gminie Zagnańsk do 14,1 %, a w 1997 r. spadł do 10,0 %. Źródłem bezrobocia w gminie była przede wszystkim likwidacja największego miejsca pracy, tj. Zakładu Przemysłu Drzewnego oraz jednostek spółdzielczych.

Należy podkreślić, że w indywidualnych gospodarstwach rolnych w gminie Zagnańsk występuje bezrobocie ukryte. Biorąc za podstawę zatrudnienia pożądane i najbardziej ekonomiczne zatrudnienie 13-14 osób na 100 ha użytków rolnych, nadwyżkę osób pracujących w rolnictwie można oszacować na około 2000 osób.

Analiza zmian struktury bezrobotnych w gminie Zagnańsk w okresie 1992-1999 (tablica 5/III) wykazuje korzystne tendencje od 1997 r., a mianowicie zmniejszający się udział kobiet (z 63,9 % do 60,2 %) oraz udział długotrwale pozostających bez pracy (z 48,0 % do 38,9 %) w ogólnej liczbie bezrobotnych.

7. WNIOSKI

- 1) Rozwój demograficzny gminy Zagnańsk od 1994 r. cechuje przewaga przyrostu migracyjnego nad naturalnym. Przyrost migracyjny stał się podstawowym czynnikiem przyrostu rzeczywistego liczby ludności gminy.
- 2) Korzystnym zjawiskiem demograficznym w gminie jest niewielka liczebna przewaga kobiet nad mężczyznami wskazująca na właściwe kształtowanie przyszłych trendów w zakresie zawierania małżeństw i rodności.
- 3) Wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym i zmniejszanie się ludności w wieku przedprodukcyjnym wskazują na wystąpienie w przyszłości procesu starzenia się ludności i związanego z nim współczynnika zgonów. Spadek liczby dzieci i młodzieży nie pozostanie bez wpływu na zmniejszenie się rodności. Tak więc możliwości rozwoju demograficznego gminy będą ograniczone ze względu na niski przyrost naturalny. O wzroście liczby ludności decydować będzie przyrost migracyjny.
- 4) Rynek pracy w gminie Zagnańsk charakteryzuje wzrost ludności w wieku produkcyjnym (stanowiącym potencjalne zasoby pracy) przy zmniejszającej się liczbie pozarolniczych

miejsc pracy. Poziom bezrobocia jest relatywnie wysoki, ale wykazuje tendencje spadkowe (z 14,1 % w 1996 r. do 10,9 % w 1997 r.). W indywidualnych gospodarstwach rolnych występuje ukryte bezrobocie; na 100 ha użytków rolnych przypada 62 zatrudnionych, podczas gdy za najbardziej ekonomicznie uważa się zatrudnienie 13-14 osób na 100 ha użytków rolnych.

IV. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODACZA

8. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI

W 1996 r. 66 % pracujących mieszkańców gminy zatrudnionych było w rolnictwie a 34 % - w pozarolniczych działach gospodarki. W 1997 r. liczba pracujących w gospodarce narodowej (bez indywidualnych rolników) wynosiła w gminie 1.203 osoby i była niższa w porównaniu z latami ubiegłymi (1994 r. - 1.330, 1995 r.- 1.305, 1996 r.- 1.375). Najwięcej osób w 1997 r. pracowało w przemyśle - 421 i edukacji - 276. Łącznie w tych dwóch działach zatrudnionych było ok. 60 % ogółu pracujących. W pozostałych działach pracowało 506 osób, w tym w transporcie, składowaniu i transporcie - 100 osób, w budownictwie - 91, w handlu i naprawach - 58, w ochronie zdrowia i opiece społecznej - 47 (tabl. 1/IV).

W skład sektora publicznego wchodzi 17 jednostek gminnych (Gmina, Urząd Gminy, 2 przedszkola, 10 szkół, gminna biblioteka publiczna, zespół obsługi oświaty, kultury, sportu i turystyki, samorządowy zespół ośrodków zdrowia) i 3 jednostki państwowe (Nadleśnictwo Zagnańsk, Zespół Szkół Leśnych i składnica NSZZ "Solidarność" w Zakładzie Lasów Państwowych w Radomiu). Dominujący w gospodarce gminy sektor prywatny obejmuje 1.673 gospodarstwa rolne oraz 591 podmiotów gospodarczych, w tym 534 zakłady prowadzone przez osoby fizyczne, 43 spółki, 2 jednostki spółdzielcze (Bank Spółdzielczy i Gminna Spółdzielnia "Samopomoc Chłopska") oraz 7 różnego rodzaju stowarzyszeń i 5 jednostek kościelnych. O zmianach zachodzących w strukturze gospodarczej gminy świadczy rozwój firm prywatnych. W gminie Zagnańsk liczba jednostek prywatnych zarejestrowanych w systemie REGON wzrosła w latach 1993-1999z 400 do 592, tj. o 48 %.

Poziom rozwoju przedsiębiorczości prywatnej nie jest wysoki; na 100 mieszkańców przypada 4,3 zakłady osób fizycznych i 0,07 spółek prawa handlowego⁸. Wskaźniki te są jednak wyższe od średnich wskaźników dla gmin należących do powiatu kieleckiego (3,0 zakłady osób fizycznych i 0,05 spółek prawa handlowego na 100 mieszkańców), jak również od średnich wskaźników dla całego województwa kieleckiego (3,9 zakładów osób fizycznych i 0,16 spółek prawa handlowego na 100 mieszkańców)⁹.

9. POZAROLNICZA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ PRYWATNA

Według danych WUS z 1999 r. na terenie gminy działają 534 zakłady prowadzone przez osoby fizyczne oraz 43 spółki. 9 spółek ma formę spółek prawa handlowego (z ograniczoną odpowiedzialnością), a pozostałe 34 to spółki cywilne. Spółki prywatne to przede wszystkim przedsiębiorstwa wielobranżowe (16), handlowe (5), usługowe (5) i transportowe (4). W działalności gospodarczej drobnej przedsiębiorczości (osób fizycznych) znaczna jest liczba zakładów usług leśnych, produkcji wyrobów z drewna oraz duża liczba firm transportowych. Największa liczba firm prywatnych działa w Zagnańsku - 10 spółek i 104 zakłady osób fizycznych.

Na uwagę zasługują firmy prowadzące nowoczesną działalność w takich działach jak: obsługa nieruchomości (1 w Zagnańsku), pośrednictwo ubezpieczeniowe (4 w Zagnańsku), badanie

⁸ Dane za 1999 r.

⁹ Dane za 1997 r.

rynku, reklama i marketing (1 w Jaworzu). W dziedzinie turystyki należy wymienić 1 hotel z 50 miejscami, zlokalizowany w miejscowości Zagnańsk. W 1997 r. z usług hotelu skorzystało 250 turystów, a liczba udzielonych noclegów wyniosła 380.

Do najbardziej prężnych firm działających na terenie gminy Zagnańsk należy zaliczyć:

- firmę "VEKA" w Lekominie, produkującą okna i drzwi z PCV i aluminium, kraty zwijane, rolokasety i żaluzje;
- firmę "POLMAIK" w Zagnańsku, świadczącą usługi w dziedzinie telekomunikacji (projektowanie i budowanie sieci oraz instalowanie urządzeń telekomunikacyjnych).

Firma "POLMAIK" od 1998 r. jest ponadto właścicielem części produkcyjnej byłego Zakładu Przemysłu Drzewnego, największego wówczas zakładu pracy w gminie. Firma opracowała długofalowy plan rozwoju tego zakładu i zainwestowała w nowoczesną technologię produkcji półfabrykatów dla przemysłu meblowego i budowlanego. Do 2000 r. przewiduje wzrost zatrudnienia przy produkcji półfabrykatów z 70 do 170 osób.

10. ROLNICTWO

Według danych Urzędu Gminy z sierpnia 1999 r. użytki rolne zajmują obszar o powierzchni 4.228 ha (34 % powierzchni gminy), w tym: grunty orne - 2.716 ha (64 % powierzchni użytków rolnych), użytki zielone - 1.448 ha, tj. 35 % (w tym łąki - 869 ha, pastwiska - 579 ha), wody - 12 ha (0,3 %). W sześciu sołectwach (Szałas, Janaszów, Bartków, Kajetanów, Kaniów, Umer) użytki rolne stanowią ponad 75 % ich powierzchni. W dwóch sołectwach (Długojów, Belno) lasy zajmują 75 % powierzchni ich obszaru (tablica 2/IV).

Na terenie gminy funkcjonują 1.673 gospodarstwa indywidualne, zajmujące łącznie obszar o powierzchni 3.640 ha (tablica 3/IV). Przeważają gospodarstwa małe: 1.074 (64,2 %) o powierzchni do 2 ha i 570 (34,1 %) o powierzchni w granicach 2-5 ha. Gospodarstw średniej wielkości jest tylko 25 (najwięcej w sołectwie Długojów - 6 i Szałas - 5), a większych obszarowo - zaledwie 3 (po jednym w sołectwach: Bartków, Szałas, Umer). Przeciętna powierzchnia 1 gospodarstwa rolnego w gminie jest bardzo mała i wynosi 2,2 ha¹⁰ (w gminach powiatu kieleckiego - 3,9, a w województwie kieleckim - 4,7)¹¹.

W gospodarce gminy rolnictwo nie odgrywa znacznej roli, głównie ze względu na słabe gleby (gleby słabe V i VI klasy bonitacyjnej - 75 % obszaru, gleby średniej klasy IV a i IV b - 24,5 %, a dobre III klasy - 0,5 %), mały areal gruntów ornych i znaczne rozdrobnienie gospodarstw. Prowadzona jest ekstensywna gospodarka rolna. Tylko 1.094 ha gruntów ornych (44,5 %) znajduje się pod zasiewami. Pozostałe 1.366 ha gruntów ornych (55,5 %) stanowią odłogi i ugory.

W powierzchni zasiewów dominują zboża (700 ha, tj. 64 %) i ziemniaki (320 ha, tj. 29 %). Niewielki jest udział roślin strączkowych pastewnych - 19 ha (1,7 %) i okopowych pastewnych - 16 ha (1,5 %). Warzywa gruntowe zajmują tylko 25 ha (2,3 %), a truskawki - 11 ha (1,0 %). Plany uzyskiwane przez rolników indywidualnych w gminie Zagnańsk są wyższe niż przeciętne na wsi w byłym województwie kieleckim. W 1997 r. uzyskano w gminie z 1 ha 18,7 dt (q) zbóż podstawowych i 110 dt (q) ziemniaków, podczas gdy średnio w gminach wiejskich województwa kieleckiego - 21,6 dt (q) zbóż podstawowych i 130 dt (q) ziemniaków. Stan pogłowia zwierząt gospodarskich w gminie Zagnańsk obejmuje 768 szt. bydła, 315 szt. trzody chlewnej, 346 szt. owiec, 145 szt. koni i 11.210 szt. drobiu. Na 100 ha użytków rolnych przypada w gminie 32 szt. bydła i 5 szt. trzody chlewnej, a więc mniej niż na terenach wiejskiego byłego województwa kieleckiego (46 szt. bydła i 69 szt. trzody chlewnej). Wyższe

¹⁰ / Dane z 1999 r.

¹¹ / Dane z 1996 r.

są natomiast dla gminy Zagnańsk wskaźniki liczby owiec i kur - odpowiednio 3 i 299 (w gminach wiejskich województwa kieleckiego – 1 i 247).

Na terenie gminy nie ma gospodarstw specjalistycznych, zakładów hodowli i gospodarstw rybackich. Większość gospodarstw funkcjonuje z nastawieniem jedynie na samozaopatrzenie rodziny. Wielu rolników ogranicza działalność rolniczą i nie wykorzystuje w pełni obiektów gospodarczych.

11. WNIOSKI

- 1) O zachodzących zmianach w strukturze gospodarczej gminy Zagnańsk świadczy rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej w sektorze prywatnym. Poziom rozwoju przedsiębiorczości prywatnej nie jest wysoki, ale nieznacznie wyższy niż przeciętny w gminach powiatu kieleckiego.
- 2) Dla ekonomiki gminy podstawowe znaczenie ma rozwój firm prowadzących ponadlokalną działalność gospodarczą. Takich znaczących jednostek gospodarczych na terenie gminy jest niewiele.
- 3) Problemem w gospodarce gminy jest ekstensywnie prowadzona gospodarka rolna, nie przynosząca rolnikom odpowiednich dochodów i wymagająca przebudowy obecnego modelu indywidualnych gospodarstw rolnych.

V. ZASOBY I GOSPODARKA NIERUCHOMOŚCIAMI

12. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW

Gmina Zagnańsk zajmuje obszar o powierzchni 12 468 ha (tabl. 1/V), 58,7% powierzchni gminy stanowią grunty leśne i zadrzewione (7.316 ha). Użytki rolne zajmują 33,7 % obszaru gminy (4.201 ha, w tym 2.756 ha – grunty orne i sady, a 1.445 ha – użytki zielone). Tereny zabudowane i zurbanizowane obejmują 2,8 obszaru (354 ha), a tereny komunikacji – 3,9% (484ha, w tym drogi – 302 ha, koleje – 177 ha). Pozostałe tereny to użytki kopalne (12 ha), nieużytki (58 ha) i tereny różne (26 ha).

13. STRUKTURA WŁASNOŚCI I WŁADANIA GRUNTAMI

W gminie Zagnańsk grunty prywatne zajmują 37,2 % jej powierzchni (4.639 ha), państwowe – 62,0 % (7.725 ha), a gminne – zaledwie 0,8 % (104 ha) (tabl. 2/V).

94,4 % gruntów prywatnych należy do osób fizycznych. Przeważająca ich część (71,5%) wchodzi w skład gospodarstw rolnych. Prywatne osoby prawne zajmują 3,8 % gruntów prywatnych. Pozostałe grunty prywatne należą do spółdzielni – 1,2 %, kościołów – 0,3 %, wspólnot gruntowych – 0,3 %.

Z ogólnej powierzchni 7,725 ha gruntów państwowych 7.191 ha, tj. 93,1 % zajmują grunty Państwowego Gospodarstwa Leśnego. W skład Zasobu Własności Rolnej S.P. zaledwie 87 ha gruntów (1,1 %). Z pozostałych gruntów państwowych 173 ha (2,2 %) znajduje się w trwałym zarządzie państwowych jednostek organizacyjnych, 21 ha (0,3 %) – w użytkowaniu wieczystym, a 5 ha (0,1 %) należy do państwowych osób prawnych. Nie ma na terenie gminy zasobu nieruchomości S.P.

89 ha (85,6 %) gruntów gminnych znajduje się w zarządzie własnym lub posiadaniu jednostek organizacyjnych gminy. 9 ha (8,6 %) należy do komunalnych osób prawnych. Tylko 6 ha (5,8 %) gruntów gminnych stanowi zasób. Według wykazu gruntów (z 1 stycznia 1999 r.) starostwa powiatowego w Kielcach w gminie nie ma gruntów gminnych przekazanych w użytkowanie wieczyste¹².

14. KOMUNALIZACJA NIERUCHOMOŚCI

W latach 1992-1997 skomunalizowano w gminie 41 ha gruntów, w tym w okresie pierwszych dwóch lat – 54 % powierzchni gruntów. W poszczególnych latach komunalizacją objęto:

1992 r. – 11,7 ha gruntów	1995 r. - 1,4 ha gruntów
1993 r. - 10,4 ha gruntów	1996 r. - 15,6 ha gruntów
1994 r. - 0	1997 r. - 1,8 ha gruntów

15. GOSPODAROWANIE NIERUCHOMOŚCIAMI KOMUNALNYMI

W latach 1992-1998 gmina Zagnańsk przeprowadziła operacje gruntowe w stosunku do 30,3 ha terenów (tabl.3/V). Zbyto z zasobu gminy 9,4 ha gruntów, głównie poprzez sprzedaż (6,7 ha). W użytkowanie wieczyste przekazano 2,5 ha gruntów, a w użyczenie – 1,5 ha. W tym samym czasie nabyto do zasobu gminy 21,5 ha gruntów, w tym 4,6 ha w wyniku zakupu na cele

¹² Według danych Urzędu Gminy Zagnańsk w latach 1992-1998 przekazano w użytkowanie wieczyste 2,5 ha gruntów gminnych

publiczne (głównie realizację dróg i urządzeń infrastruktury technicznej). W użyczenie wieczyste od Skarbu Państwa gmina uzyskała 2,3 ha gruntów, a w użyczenie 2,9 ha. Pozostałe grunty zostały przejęte w posiadanie gminy, ale mają one nie uregulowany stan prawny. Samorząd gminy oferuje wiele działek do wydzierżawienia. Największe i najbardziej atrakcyjne to:

- teren przy zbiorniku wodnym w Borowej Górze (możliwy do uzbrojenia w media), przeznaczony do zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego
- teren o powierzchni 1,97 ha przy drodze powiatowej w Samsonowie (uzbrojony, posiadający wiatę o powierzchni 687 m²) – do zagospodarowania przemysłowo-składowego
- teren zabytkowego zespołu Zakładów Wielkopieczowych Huty Józefa w Samsonowie o powierzchni 0,65 ha (uzbrojony) – do zagospodarowania zgodnie z wymogami Powiatowej Inspekcji Ochrony Zabytków
- teren o powierzchni 0,8 ha w Chrustach koło lasu przy planowanym osiedlu (nieuzbrojony) – do wybudowania pasażu handlowego
- teren o powierzchni 1,71 ha w Zagnańsku os. Wrzosa, położony między dwoma zbiornikami wodnymi – do zagospodarowania turystycznego (np. pole namiotowe).

Ogłoszenia o możliwości dzierżawy wymienionych działek, podawane w prasie lokalnej radiu i na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy, nie przyniosły pożądanego efektów.

16. DOCHODY GMINY ZWIĄZANE Z RYNKIEM NIERUCHOMOŚCI

W Zagnańsku dochody w budżecie gminy związane z rynkiem nieruchomości (obejmujące podatki lokalne: od nieruchomości, rolny i leśny, opłaty lokalne (skarbowe) oraz dochody z majątku nieruchomego gminy) są skromne ale stanowią coraz większy jego składnik. W okresie 1994-1998 dochody z rynku nieruchomości stanowiły w kolejnych latach: 14,7 %, 21,1 %, 23,6 %, 27,2 %, 26,1 % całości dochodów gminy (tabl.4V). Udział wpływów z podatków i opłat lokalnych z nieruchomości wzrósł z 13,7 % w 1994 r. do 23,0 % w 1997 r. i 20,3 % w 1998 r., natomiast udział wpływów z nieruchomości gminnych – z 1 % do 5,8 %.

17. WNIOSKI

- 1) Gmina Zagnańsk charakteryzuje się znacznym udziałem lasów w ogólnej powierzchni (58,7 %) oraz małym udziałem gruntów ornych (21,6 %). Znaczna część gruntów ornych, które nie zostaną zakwalifikowane do strefy rolniczej przestrzeni produkcyjnej (w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy) będzie w przyszłości zajmowana pod zabudowę.
- 2) Gminny zasób gruntów budowlanych jest bardzo skromny (zaledwie 6 ha). Niezbędne jest powiększanie tego zasobu na cele rozwojowe gminy i zorganizowanej działalności inwestycyjnej, głównie poprzez przejmowanie nie zagospodarowanych gruntów państwowych (wchodzących w skład Zasobu

- Własności Rolnej S.P.) oraz wykupywanie prywatnych gruntów rolnych i zamiany. Podstawą tworzenia zasobu gruntów gminnych powinny być ustalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.
- 3) Nie wykorzystywane są możliwości stymulowania rozwoju gospodarczego poprzez stosowanie ulg i zwolnień z podatków i opłat lokalnych, a zwłaszcza z podatku od nieruchomości. Gmina powinna określić kryteria i procedury przyznawania ulg i zwolnień w stosunku do różnych grup podatników, zważając na cele rozwoju gminy.
  - 4) Problemem w gminie jest brak inwestorów zainteresowanych zagospodarowaniem nieruchomości oferowanych przez Urząd Gminy do wdzierżawienia. Niezbędna jest działalność marketingowa gminy w gospodarce nieruchomościami.
  - 5) W wyniku aktywności samorządu gminy w dziedzinie gospodarki nieruchomościami wzrasta udział wpływów z rynku nieruchomości w dochodach własnych. W ostatnich latach przyczyniła się do tego w znacznej mierze sprzedaż działek budowlanych i mieszkań. W przyszłości majątek nieruchomy gminy powinien w większym stopniu przyczyniać się do wzrostu dochodów gminy poprzez wykorzystanie go do pozyskiwania inwestorów i przedsiębiorców. W tym celu należy opracować program gospodarki nieruchomościami (gruntami) pod kątem stymulowania lokalnej gospodarki.

VI. INFRASTRUKTURA I GOSPODARKA KOMUNALNA

18. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA I OCENA ELEMENTÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Położenie oraz zagospodarowanie przestrzenne gminy Zagnańsk są czynnikami warunkującymi kształtowanie układów infrastruktury technicznej w powiązaniu z urządzeniami obsługującymi miasto Kielce. Wynikają stąd określone ułatwienia w dostępie do źródeł zasilania (gaz, elektroenergetyka, telefonia przewodowa), ale i negatywne skutki z udostępnienia z lokalnych źródeł na zaopatrzenie dużej aglomeracji.

Infrastruktura techniczna w gminie Zagnańsk funkcjonuje w układach zbiorowych - wodociągi i elektroenergetyka, zaopatrzenie w gaz sieciowy, telefonia i przeważająco w układach lokalnych - indywidualnych w poszczególnych posesjach - kanalizacja, ciepłownictwo (ogrzewnictwo), wywóz odpadów płynnych, gromadzenie i wywóz odpadów stałych (począwszy od września 1999 r.).

Istniejące w gminie systemy infrastruktury dostosowane są do układu sieci osadniczej i zaludnienia w trzech rejonach centralnym, obejmującym 11 sołectw wokół miejscowości Zagnańsk, południowo-zachodnim - 4 sołectwa i północnym - 2 sołectwa.

19. WODOCIĄGI I KANALIZACJA

Dane statystyczne dla województwa kieleckiego o stanie urządzeń za lata 1992-1997 (tablica 1/VI) wskazują na nie zrównoważony rozwój kanalizacji względem wodociągów (relacje za 1997 r.):

- w zakresie długości sieci ulicznej jak 5,9 km : 112,7 km
- w zakresie liczby połączeń do budynków jak 77 : 2539 sztuk.

Zasięg sieci wodociągowej rozdzielczej powiększył się wydatnie w latach 1993/1994 z 32,5 do 78,4 km, a liczby połączeń domowych z 17 do 2646, po oddaniu do użytku wodociągu "KOŁOMAN". Zasięg kanalizacji ulicznej nie wykazuje w tym okresie przyrostu, podwaja się natomiast liczba podłączeń do budynków do 80-100 łącznie (znaczne wahania danych WUS). Wskaźniki zużycia wody na 1 mieszkańca charakteryzuje tendencja spadkowa.

W gminie funkcjonują 3 wodociągi grupowe: "ZAGNAŃSK", "KOŁOMAN" i "SZAŁAS" (w budowie) obsługujące wyłącznie potrzeby lokalne oraz międzygminny wodociąg "Kajetanów", zaopatrujący w wodę dwie wsie zagnańskie Kajetanów i Zabłocie (tablica 2/VI.), wodociągi są niezależne pod względem zasilania i zasięgu sieci rozdzielczych. Wydajność jednostkowa ujęć bazujących na wodach podziemnych wynosi 415 m³/dobę, 912 m³/dobę i ok. 2000 m³/dobę, co lokuje je w grupie obiektów małych.

Potencjał urządzeń wodociągowych w łącznym ujęciu kształtuje się następująco (w przybliżeniu, w oparciu o dostępne opracowania zewnętrzne i dane gminy):

- wydajność ujęć wody, średniodobowa
z wodociągiem "SZAŁAS" 1998 r. 3350 m³/d
1999 r. 3765 m³/d
- sieć przesyłowa rozdzielcza
1998 r. 89,2 km
j.w. 1999 r. 96,9 km
- liczba obsługiwanych mieszkańców
1998 r. 11700
j.w. 1999 r. 12382
- łącznie liczba mieszkańców gminy
1998 r. 12468

Dostępność mieszkańców gminy do sieci wodociągowej mieści się w przedziale od ok. 89,5 - 93,8 % (wg różnych źródeł informacji), jest zatem bardzo wysoka. W poszczególnych

sołectwach z wodociągów korzysta od 81 do 100 % mieszkańców. Potrzeby rozbudowy sieci wodociągowej przesyłowo-rozdzielczej są niewielkie.

Podobna sytuacja występuje w zakresie ujęć wody; dwa z nich wymagają rozbudowy lub modernizacji.

Rozwój kanalizacji nie nadąża za rozwojem systemów zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

Zorganizowany system kanalizacji sanitarnej posiadają wsie: Zagnańsk, Bartków (położony na trasie kanału odprowadzającego ścieki z Zagnańska do oczyszczalni ścieków) oraz Jasiów (odrębny układ sieciowy powiązany z przepompownią ścieków w rejonie drogi do wsi Samsonów). Ścieki odprowadzane są do oczyszczalni mechaniczno-biologicznej w Bartkowie.

Przybliżone dane o stanie kanalizacji sieciowej w gminie można przyjąć następująco:

- sieci kanalizacyjne wybudowane do 1993 r. łącznie - 5,1 km
w tym: kanały 4,0 km, rurociągi tłoczne 1,1 km
- sieci kanalizacyjne budowane w latach 1994-1998r., razem 4,0 km
w tym: kanały 3,2 km, rurociągi tłoczne 0,7 km, przyłącza kanalizacyjne 56 sztuk
- rozbudowa oczyszczalni ścieków w Bartkowie
- etap I - przepustowość 600 m³/d

Przyjmując statystykę dotyczącą liczby połączeń kanalizacyjnych określić można, że maksymalny wskaźnik zasięgu sieci kanalizacyjnej kształtuje się w granicach 10 %.

Przepustowość przebudowanej oczyszczalni ścieków jest wykorzystywana na poziomie średnim dobowym; dopływa do niej 500 m³/d ścieków, a 100 m³/d przypada na ścieki dowożone taborem asenizacyjnym.

Potrzeby rozbudowy gminnego systemu kanalizacyjnego są duże zarówno w zakresie sieci kanalizacyjnej sanitarnej jak i oczyszczalni ścieków.

W ocenie systemu kanalizacji gminy wyróżnia się szereg cech negatywnych, a mianowicie (stwierdzenie zawarte w "Studium" gmin):

- całkowite skanalizowanie gminy jest konieczne, głównie ze względu na ochronę dużych zasobów wglębnych wody pitnej, ochronę terenów Suchedniowsko-Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny, do których należy cała gmina Zagnańsk i ochroną obszarów źródłiskowych kilku rzek oraz poprawę standardu życia mieszkańców,
- położenie dużej części obszarów gminy Zagnańsk w strefie ochrony pośredniej ujęć wody, w której obowiązuje zakaz lokalizacji oczyszczalni ścieków, wymaga przemyślanej lokalizacji tych obiektów,
- brak systemu kanalizacji deszczowej oraz projektów jej budowy (przewidywane dalsze odprowadzanie wód opadowych powierzchniowo).

Opracowana w 1994 r. koncepcja programowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków w gminie zawiera propozycje skanalizowania niemal całej zabudowy gminy. Ze względu na duży zakres rzeczowy - rozbudowę systemów ujęto w trzech etapach.

Pierwsze zadanie w etapie I- obejmuje wykorzystanie istniejącej kanalizacji do granic aktualnej przepustowości i przerzut istniejącą siecią ścieków ze zlewni rzeki Bobrzy na oczyszczalnię ścieków w Bartkowie. Uzgodnione z Urzędem gminy zadanie pierwsze obejmuje skanalizowanie osiedla Kaniów i osiedla Wrzosa.

W części kosztorysowo-ekonomicznej oszacowano nakłady na realizację wariantu I koncepcji programowej do roku 2030, obejmujące budowę kanalizacji sanitarnej i 5-ciu oczyszczalni ścieków o łącznej przepustowości 1726 m³/d:

Ceny I kwartału 1994 r. (przed denominacją)

• kanalizacja sanitarna	109.613 mln zł
• oczyszczalnie ścieków	43.000 mln zł
• nakłady całkowite	152.613 mln zł

- w tym: etap I 99.148 mln zł
 Nakłady urealnione na poziom cen 1997 roku stanowiłyby około 27,3 mln zł łącznie, w tym na realizację etapu I - około 17,7 mln zł. Kwota łączna jest ok. dziesięciokrotnie wyższa od nakładów na kanalizację z budżetu gminy poniesionych w latach 1994-1997. Przyspieszenie rozbudowy systemu kanalizacyjnego stawia przed gminą zadanie zapewnienia zwiększonych wydajnych źródeł finansowania inwestycji.

20. ZAOPATRZENIE W GAZ ZIEMNY

Początkowe projekty techniczne gazyfikacji pochodzą z 1974 r. i obejmują swym zakresem jedynie rejon miejscowości Zagnańsk. Program układu rozdzielczego gazu ziemnego dla gminy na lata 1987-2006 opracowano w 1986 roku. Wówczas nie istniała jeszcze sieć gazowa rozdzielcza, a jedynie przez teren gminy przebiegał gazociąg wysokoprężny Parszów-Kielce. Gazyfikacja ogółu nieruchomości w gminie ciśnieniu średnim z zastosowaniem reduktorów domowych odbywa się z gazociągu wysokoprężnego ϕ 250 CN-40 Lubienia - Parszów - Kielce. Miejscem odgałęzienia jest rejon skrzyżowania drogi państwowej G7 z boczną klejową.

Program zakłada etapowanie rozbudowy sieci rozdzielczej w miejscowościach:

- etap I : Zachełmie, Zagnańsk, Bartków, Kaniów, Lekomin
- etap II: stopniowo pozostałe miejscowości, począwszy od Samsosowa, z wyjątkiem miejscowości Długojów i Szałas ze względu na niekorzystną lokalizację.

Przyjęto, że stopniowa gazyfikacja kolejnych wsi warunkowana będzie uzyskaniem zapewnienia dostaw gazu, ustaleniem warunków finansowych i utworzeniem społecznych komitetów gazyfikacji.

W 1998 roku z dostaw gazu korzystało 39,5% potencjalnych odbiorców. Wskaźnik dostępności usług w pięcioleciu 1994-1998 wzrósł o ponad połowę (tablica 3/VI). Jednakże po 1995 r. następuje spowolnienie wzrostu średnio do 3 punktów procentowych rocznie, wobec 5 punktów w okresie 1995/1994.

Jeśli przyjąć program gazyfikacji gminy za podstawę oceny osiągniętego stanu uzyskuje się następujące wnioski:

- postęp w realizacji programu gazyfikacji jest umiarkowany pod względem liczby odbiorców, co wyraża się wskaźnikiem 0,8 zaawansowania do założeń dla etapu I (zadanie 1) oraz niespełna 0,4 dla perspektywy (do 2006 r.),
- pod względem ilości zużywanego gazu na mieszkańca (odbiorcę) korzystającego, stan osiągnięty w 1998 r. przekracza dwukrotnie wskaźniki przyjęte w programie; wahania zużycia gazu w okresach rocznych są umiarkowane,
- poziom gazyfikacji w przekroju miejscowości odbiega od programu, przy tym jest niewysoki w niektórych przewidzianych do realizacji sieci gazowej w etapie I.

Stopień gazyfikacji w przekroju sołectw ilustruje (tablica 4/VI). Z porównania stanu uzyskanego w 1998 roku do założeń programu gazyfikacji na perspektywę, zróżnicowanie dostępności do sieci gazowej wyraża się następująco:

- względnie wysokie wskaźniki gazyfikacji od 50-60 % uzyskano w 6-ciu sołectwach: Gruszka, Jonaszów, Samsonów, Zagnańsk, Bartków i Kajetanów,
- względnie niski stopień gazyfikacji od 10-25 % potencjalnych odbiorców uzyskano w czterech sołectwach: Tumlin, Zachełmie, Kaniów, Jaworze, przy tym dwa z nich Zachełmie i Kaniów programowano do gazyfikacji w etapie I-szym,

- nie zrealizowano dostaw gazu dla trzech sołectw: Belno, Kołomoń, Umer oraz dalszych dwóch: Szalas, Długojów, wyłączonych z programu ze względu na niekorzystne położenie względem sieci zasilających.

Wysokie wskaźniki zużycia gazu na mieszkańca (odbiorcę) tłumaczą się strukturą zużycia.

Okolo 2/3 odbiorców gazu we wszystkich miejscowościach zużywa go do ogrzewania pomieszczeń i innych celów, a dwukrotnie mniej liczni do przygotowania posiłków i ciepłej wody. Odnotowany poziom zużycia odnośnie ogrzewania pomieszczeń odnosi się do przeciętnej wielkości mieszkania w gminie - 62,2 m² powierzchni użytkowej.

W porównaniu do gmin wiejskich w województwie kieleckim, gmina Zagnańsk osiągnęła stosunkowo wysoki poziom gazyfikacji, co wyrażają następujące wskaźniki udziału (za 1997r.):

- w liczbie ludności wiejskiej 2,2 %
- w liczbie odbiorców gazu 12,6 %
- w zużyciu gazu 7,3 %

Znaczny zakres użytkowania gazu do celów grzewczych pozwala korzystnie obniżyć poziom emisji niskiej co najmniej w sześciu sołectwach gminy Zagnańsk.

Wydajność urządzeń źródłowych - stacji redukcyjno-pomiarowych i brak ograniczeń w dostawie gazu nie stwarza barier rozwoju tego elementu infrastruktury w poszczególnych miejscowościach.

21. TELEFONIA PRZEWODOWA

Poziom telefonizacji gminy jest średnio wysoki co wyraża się liczbą około 15 abonentów na 100 mieszkańców w 1998 r. W świetle dostępnych danych rozwój tych usług odbywał się skokowo w 1993 r. i 1997 r., osiągając wysokie przyrosty wskaźnika abonentów o 57 % i 53 % w stosunku do poprzedniego roku:

Rok	Liczba abonentów	Abonenci na 1000 mieszkańców
1992	727	58,7
1993	1150	92,3
1994	1170	93,2
1995	1159	92,1
1996	1170	91,7
1997	1793	140,7
1998 i najbliższe realizacje	1981	158,8
Porównawczo gminy wiejskie woj. kieleckiego 1997 r.	4086	68,3

Stan telefonizacji w poszczególnych sołectwach różnicuje się w trzech grupach wysokiego średniego i niskiego nasycenia (tablica 1/VI).

- 50 - 60 % więcej mieszkań wyposażonych w 7-miu sołectwach:

Zagnańsk	91,3 %	Chrusty	55,5 %
Umer	73,5 %	Zachełmie	51,9 %
Kołomoń	61,2 %	Jaworze	50,4 %
Tumln	60,1 %		

- 30 - 50 % mieszkań wyposażonych w 7-miu sołectwach:

Samsonów	49,8 %	Janaszów	38,2 %
Bartków	44,9 %	Kaniów	37,0 %
Kajetanów	39,3 %	Lehomin	36,0 %
		Belno	30,8 %

- do 15 % mieszkań wyposażonych w 3-ch sołectwach:

Gruszka	14,9 %	Szałas	0,6 %
Długojów	3,4 %		

Na poprawę stanu telefonizacji ukierunkowane są inwestycje gminy, zwłaszcza rozbudowa centrali telefonicznej w Samsonowie, budowa sieci telefonicznej Zachełmie-Belno, opracowanie projektów technicznych budowy sieci telefonicznej dla 13-tu miejscowości w rejonie centrali automatycznej Samsonów.

W sytuacji wzrastającego stopnia telefonizacji gminy dalsze tempo jej rozwoju warunkowane będzie zapewne w większej mierze możliwościami ekonomicznymi gminy i przyszłych abonentów, aniżeli ograniczonymi do niedawna możliwościami technicznymi realizacji obiektów.

22. GOSPODARKA ODPADAMI

Gospodarka odpadami w gminie obejmuje zorganizowane gromadzenie odpadów stałych, ich wywóz i składowanie na wysypisku międzygminnym w miejscowości Promnik w gminie Strawczyn oraz usuwanie nieczystości płynnych ze zbiorników bezodpadowych wywożonych taborem asenizacyjnym do oczyszczalni ścieków w Bartkowie.

Gromadzenie i wywóz odpadów stałych do września 1999 r. odbywał się staraniem gminy i na jej koszt. Kontenery i pojemniki na odpady rozmieszczono w sołectwach w ilości wskazanej w załączonym zestawieniu według typów:

KP - 7 - 69 sztuk

1.1001 - 37 "

1101 - 35 "

o łącznej pojemności 459 m³.

Ilość i pojemność kontenerów jest dostosowana do potrzeb obsługi mieszkańców, a zarejestrowana masa wywożonych odpadów w przeliczeniu na mieszkańca - 0,447 m³ w 1997 r. i 0,657 w 1998 r. jest zbliżona do wskaźników nagromadzenia przyjmowanych dla terenów wiejskich z budownictwem mieszanym i z niewielkim udziałem budownictwa zagrodowego.

Wywóz odpadów na zlecenie gminy realizowało MP0 Spółka z o.o. w Kielcach. Koszty wywozu w latach 1994-1997 wzrastały corocznie od 43 do 80 tys. zł i do 160 tys. zł w 1998r. łącznie z uporządkowaniem terenu wokół pojemników i naprawą kontenerów.

Problemy gromadzenia odpadów w ogólnie dostępnych pojemnikach to wyrzucanie odpadów wokół kontenerów, niszczenie kontenerów, porzucanie odpadów na terenach otwartych (artykuły w Gazecie Zagnańskiej z lat 1998-1999).

Zmieniony w lipcu 1999 r. regulamin spełnia wymagania ustawowe w zakresie gospodarki odpadami, a w szczególności:

- wprowadza zasadę indywidualnego gromadzenia i wywozu odpadów z gospodarstw domowych w poszczególnych posesjach na odpowiedzialność i koszt ich właścicieli bądź zarządców, w tym kontrolę urzędową dopełnienia obowiązków regulaminowych,
- gmina zapewnia pierwsze wyposażenie w pojemniki indywidualne wraz z ofertą wywozu odpadów za wynegocjowaną opłatę przez wskazanego przewoźnika,
- gmina wprowadza selektywną zbiórkę odpadów w miejscach o natężonym ruchu pieszym do specjalnych pojemników opróżnianych na koszt gminy.

Do słabych stron w zakresie gospodarki odpadami należy zaliczyć:

- spodziewane w nieodległym czasie wyczerpanie chłonności wysypiska międzygminnego w Promniku i trudności przygotowania terenu nowego składowiska w gminie Zagnańsk, położonej w obszarze Parku Krajobrazowego oraz w jego otulinie,
- zorganizowanie obrotu surowcami pochodzącymi z selektywnej zbiórki odpadów,
- zlikwidowanie istniejących dzikich wysypisk w rejonie osiedla Wrzosa (odpady socjalno-bytowe i poprodukcyjne z obróbki drewna) oraz w rejonie Kościelnej Górki (odpady socjalno-bytowe) i nie dopuszczenie do powstawania nowych nielegalnych składowisk.

Wykaz pojemników ustawianych w sołectwach - stan w 1998 r.

Sołectwo	ilość pojemników typu:		
	KP 7	1100 1	110 1
Bartków	5		
Belno	3		
Chrusty	3		
Gruszka	4		
Janaszów	2		
Jaworze	4		
Kajetanów	3	6	7
Kaniów	6		
Sołectwo	ilość pojemników typu:		
	KP 7	1100 1	110 1
Kołomoń	2		
Lekomin	1		
Samsonów	7	3	
Szałas	4		
Umer	3		
Tumlin	6		
Zachełmie	4		
Długajów	1		
Zagnańsk	11	28	28
Razem gmina:	69	37	35

23. ZARZĄDZANIE KOMUNALNĄ INFRASTRUKTURĄ TECHNICZNĄ

Zarząd gminy skoncentrował się na ustawowych funkcjach organizatora usług publicznych - funkcjach inwestora systemów infrastruktury oraz zapewnienia warunków poprawnej ich eksploatacji w różnych formach zleconego wykonywania działalności operacyjnej. Gmina pozostaje bezpośrednim zarządcą dla dwóch wodociągów zrealizowanych po 1990 r., drogownictwa i zieleni.

Z przystąpienia do Związku Gmin "Wodociągi Kieleckie" spółka z o.o., gmina Zagnańsk nie uzyskuje współdziałania Związku w finansowaniu inwestycji wodno-ściekowych gminy z dwóch tytułów:

- pozyskiwania środków z amortyzacji urządzeń wodociągu grupowego "ZAGNAŃSK" oraz pochodzących z zysku ze sprzedaży wody,
- rekompensat za negatywne skutki ekologiczne powstające w następstwie wykorzystywania lokalnych źródeł wody na zaopatrzenie miasta Kielce.

Temat ten podnosi lokalna prasa i jest on przedmiotem negocjacji z zarządem Związku Gmin. Rozstrzygnięcie powinności Związku Gmin w aktualnym stanie prawnym pozwoliłoby zapewnić warunki realizacji dużego zakresu rzeczowego inwestycji - kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków. Inne dopuszczone prawnie źródła finansowania (opłaty adiacenckie, fundusze komitetów społecznych budowy urządzeń infrastrukturalnych) zostały już uruchomione.

Zarząd gminy zapewnił też przygotowanie procesu inwestycyjnego w zakresie koncepcji programowych infrastruktury i sukcesywnie - projektów technicznych.

Poziom finansowania inwestycji infrastrukturalnych ze środków własnych budżetu gminy i środków poza budżetowych (pożyczki, dotacje) zapewniony w minionym pięcioleciu w wysokości 18,3 % łącznych wydatków budżetu gminy jest porównywalny do innych gmin (tablica 6/VI). Jednakże wyraźna coroczna tendencja spadkowa ich udziału (m.in. wobec przejmowania przez samorządy nowych zadań własnych) nie rokuje dobrych perspektyw dla samofinansowania kosztownych inwestycji warunkowanych względami proekologicznymi - ochroną źródeł ujęć wód i gleby przed zwiększoną ilością ścieków pochodzących z terenów wyposażonych w wodociągi zbiorowe.

W odniesieniu do finansowania bieżącej działalności wodociągów zarządzanych przez gminę, nieuzasadniona jest praktyka stosowania opłat za wodę poniżej rzeczywistych kosztów jednostkowych, co narusza zasadę sprawiedliwej ceny i obciąża budżet dotacjami, a mianowicie (wodociąg Kołomań):

Rok	Przeciętny koszt utrzymania wodociągu zł/m ³	Opłaty w zł za 1 m ³ /wody dla:	
		gospodarstw domowych	przemysłu
1994	0,30	0,30	x
1995	0,55	0,30	x
1996	0,52	0,36	0,80
1997	0,87	0,50	1,40
1998	1,01	0,77	1,60

Poziom opłat z 1998 r. zapewnia pokrycie ponoszonych kosztów utrzymania wodociągu w ok. 91 %, wobec ok. 50-75 % w poprzednich latach. Zasadą powinna być coroczna aktualizacja poziomu opłat oraz pokrywanie przez odbiorców co najmniej przeciętnych jednostkowych kosztów produkcji i dystrybucji wody.

VII. KOMUNIKACJA¹³

24. DROGI

Podstawowy układ drogowy gminy Zagnańsk składa się z następujących odcinków dróg:

- droga Gdańsk-Warszawa-Kraków-Chyżne (krajowa, nr 7, szerokość 12,0 m, powierzchnia bitumiczna)
- droga Kielce-Tarnów (krajowa, nr 73)
- droga Barcza-Ćmińsk (krajowa nr 750), doprowadzająca ruch z obszaru całej gminy do Zagnańska i Samsonowa
- droga Zagnańsk-Kielce (wojewódzka, nr 15 478)
- droga Samsonów-Miedziana Góra-Kielce (wojewódzka, nr 15.470)
- droga Lekomin-Kajetanów-Kielce (wojewódzka, nr 15.480)
- droga Wąsosza-Belno-Zalezianka (wojewódzka nr 15.489), doprowadzająca ruch do drogi nr 7
- droga Samsonów-Szałas-Odworąż (wojewódzka, nr 15.644).

Uzupełniający układ dróg tworzą pozostałe drogi wojewódzkie o znaczeniu lokalnym oraz drogi gminne o długości 12 km, w tym 8 km o nawierzchni twardej (w 1996 r.). Stan techniczny dróg gminnych jest dobry w związku z corocznymi remontami i pracami modernizacyjnymi.

Istniejący układ i stan techniczny dróg w gminie zapewnia sprawne połączenia pomiędzy poszczególnymi miejscowościami i z ośrodkiem gminnym. Ze względu na duże kompleksy leśne zewnętrzne powiązania drogowe muszą być ograniczone do istniejących.

Przebiegająca przez południowo-wschodnie tereny gminy krajowa droga nr 7 jest uciążliwa dla środowiska i stwarza kolizje w ruchu drogowym. Planowana jest jej przebudowa i modernizacja w kierunku podniesienia parametrów do drogi ekspresowej. Projekt przewiduje:

- obejście wsi Kajetanów (poprzez wykorzystanie korytarza istniejących dróg) – z bezkolizyjnym węzłem drogowym "Wiśniówka" i wiaduktem
- dobudowę drugiej jezdni na odcinku od węzła "Wiśniówka" do granic administracyjnych Kielc.

Projektowanym odcinkom drogi towarzyszyć będą na terenie gminy następujące obiekty:

- wiadukt nad bocznicą kolejową do kamieniołomów
- wiadukt nad drogą ekspresową (przejście drogi wojewódzkiej 15 480)
- kładka dla pieszych (pomiędzy miejscowościami Kajetanów i Zabłocie)
- przejazd gospodarczy pod drogą ekspresową (przejście drogi gminnej).

Przebudowa i modernizacja drogi krajowej nr 7 powinny przyczynić się do zmniejszenia uciążliwości dla środowiska i zwiększenia bezpieczeństwa dla ludzi.

25. KOLEJ

Przez gminę Zagnańsk przebiega dwutorowa, zelektryfikowana magistralna linia kolejowa, łącząca Śląsk z Kielcami, Radomiem, Warszawą i Lublinem. Stacja kolejowa klasy II znajduje się w Zagnańsku i obsługuje ruch osobowy i towarowy. W miejscowości Tumlin-Węgle znajduje się przystanek dla obsługi ruchu pasażerskiego. Bocznice kolejowe do

---

^{13/} Niniejszy rozdział opracowano na podstawie wcześniejszego dokumentu planistycznego - "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zagnańsk"

kamieniołomów w Wiśniówce i do byłego Przedsiębiorstwa Przemysłu Drzewnego nie odgrywają obecnie dawnej roli w związku z likwidacją tych zakładów pracy. Linia kolejowa przecina na terenie gminy Zagnańsk wszystkie ważne drogi (z wyjątkiem krajowej nr 7), co powoduje utrudnienia i zagrożenia dla ruchu.

26. TRANSPORT PUBLICZNY

Istniejący na terenie gminy Zagnańsk transport publiczny ulega poprawie. Prywatne Przedsiębiorstwo Usług Transportowo-Autokarowych przestało świadczyć usługi ze względu na ich niski standard. Od 4 maja 1999 r. w gminie kursuje autobus MZK z Kielc. Jego trasa biegnie z Kielc (ul. Czerniakowska, dworzec PKS, Okrzei, Jesionowa, Warszawska) do Kajetanowa, Gruszki, Lekomina, Ściegna-Chrusty, Zagnańska (ulicami: Przemysłową, Kielecką, Słoneczną, Spacerową i Turystyczną), dalej do Lekomina, Gruszki, Kajetanowa, Wiśniówki, Dąbrowej i Kielc. Prywatna firma przewozi osoby na trasie Samsonów-Zagnańsk-Kielce. Mają być też realizowane przewozy z Umra i Kołomani do Zagnańska. Trasy autobusowe przebiegają drogami krajowymi (nr 7 i 750) oraz wojewódzkimi (Kajetanów-Lekomin, Wąsosza-Zachełmie, Samsonów-Odworąż, Kołomań-Samsonów-Długojów).

Istniejący układ tras autobusowych zapewnia względnie dobre połączenia komunikacyjne na terenie gminy i z Kielcami. Poprawa standardu obsługi pasażerów wiąże się ze zwiększeniem częstotliwości kursowania autobusów oraz poprawą stanu technicznego przystanków.

4. Wnioski

- 1) Powiązania komunikacyjne wewnątrz gminy są sprawne dzięki istniejącemu układowi i stanowi technicznemu dróg
- 2) Droga krajowa nr 7, przebiegająca przez południowo wschodnie tereny gminy, jest uciążliwa dla środowiska i stwarza zagrożenia dla wzmagającego się ruchu samochodowego. Projektowana przebudowa i modernizacja drogi powinny przyczynić się do poprawy sytuacji w zakresie ochrony środowiska i bezpieczeństwa ruchu.
- 3) Przebiegająca przez gminę magistralna linia kolejowa przecina wszystkie ważne drogi i utrudnia ruch.
- 4) Transport publiczny w gminie ulega stopniowej poprawie. Potrzebne jest zwiększenie częstotliwości kursowania autobusów oraz zadbanie o stan przystanków.

VIII. ZASOBY I BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE

27. STAN ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH

W 1997r. liczba mieszkań w gminie Zagnańsk wynosiła 3399, a izb- 11.231. Powierzchnia zasobów mieszkaniowych liczyła 211.571 m². W latach 1992-1997 przybyło w gminie 81 mieszkań (wzrost o 2,4 %). Powierzchnia użytkowa mieszkań wzrosła o 9371 m² (o 4,6%). Na 1000 mieszkańców przypadało w 1997 r. w gminie Zagnańsk 35 mieszkań więcej niż średnio w gminach wiejskich województwa kieleckiego (232) (tablica 1/VIII).

W strukturze mieszkań według własności dominują mieszkania prywatne. Mieszkania komunalne w 1996 r. stanowiły 0,2 % ogółu mieszkań w gminie. W 1998 i 1999 roku 16 mieszkań komunalnych o łącznej powierzchni 604,40 m² w 2 budynkach (Domy Nauczyciela) w miejscowości Zagnańsk zostało sprywatyzowanych. Obecnie w gminie jest 26 mieszkań komunalnych o łącznej powierzchni 12 480 m², zlokalizowanych w 11 budynkach. Tylko 3 z tych budynków są w całości mieszkalne. Pozostałe budynki to obiekty użyteczności publicznej, w tym 3 szkoły podstawowe, 1 przedszkole, 1 Dom Nauczyciela, 1 ośrodek zdrowia, Urząd Gminy. Mieszkania komunalne występują w sołectwach: Samsonów (Samsonów Ciągłe, Samsonów Główny, Zagnańsk), Szalas, Kajetanów (Zabłocie), Belno, Zachełmie (Tumlin Węgle), Umer. Wszystkie budynki znajdują się w dobrym stanie technicznym. Jedyne dwa budynki (w miejscowościach Zagnańsk i Samsonów Ciągłe) wymagają odnowy elewacji. Z mieszkań komunalnych korzystają głównie nauczyciele oraz lekarz i pracownik Urzędu Gminy.

Na terenie gminy Zagnańsk znajdują się również mieszkania w zasobach następujących zakładów pracy: PKP - Oddział Gospodarki Mieszkaniowej w Kielcach, Lasów Państwowych, Zespołu Szkół Leśnych, Wodociągów Kieleckich Sp. z o.o., Przedsiębiorstwa Państwowego Kopalni Kwarcytu i Dolomitu (będącego w likwidacji).

Zasoby mieszkaniowe gminy obejmują budynki zagrodowe i jednorodzinne. Jedyne w Kajetanowie znajduje się zabudowa wielorodzinna. Wszystkie budynki pochodzą z okresu powojennego; przedwojenne (z lat 1919-1939) stanowią zaledwie 1 % ogółu zasobów mieszkaniowych w gminie.

Warunki życia w mieszkaniach pod względem zaludnienia są podobne do przeciętnych w gminach wiejskich byłego województwa kieleckiego. W 1997 r. na 1 mieszkanie w gminie Zagnańsk przypadało średnio 3,63 osób (w gminach wiejskich byłego województwa kieleckiego 3,62), a na 1 izbę - 1,10 osób (w gminach wiejskich byłego województwa kieleckiego - również 1,10). Średnia powierzchnia mieszkania w gminie Zagnańsk (62,2 m²) była nieco mniejsza od przeciętnej w gminach wiejskich byłego województwa kieleckiego (64,3 m²). Standard zamieszkania w gminie ulega jednak poprawie. W latach 1992-1997 przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań wzrosła z 60,9 m² do 62,2 m², przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie - z 3,73 do 3,63, a przeciętna liczba osób na 1 izbę - z 1,13 do 1,10 (tablica 1/VIII).

28. ROZWÓJ BUDOWNICTWA MIESZKANIOWEGO

W latach 1992-1997 (z wyłączeniem roku 1994)¹⁴ wybudowanych w gminie 101 mieszkań. Inwestorami są osoby indywidualne. W okresie 1992-1996 z roku na rok liczba oddawanych do użytku mieszkań zmniejszała się (1992 r. - 33, 1993 r. - 21, 1995 r. - 14, 1996 r. - 10). W 1997 r. liczba nowych mieszkań wzrosła do 23. Wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytku

^{14/} Brak danych

na 1000 mieszkańców w gminie Zagnańsk w 1997 r. osiągnął 1,8 i był wyższy od analogicznego wskaźnika dla gmin wiejskich byłego województwa kieleckiego - 1,0 (tablica 2/VIII).

Standard mieszkań w nowo wybudowanych budynkach, określony przeciętną powierzchnią mieszkania, jest wyższy w gminie Zagnańsk niż przeciętnie w gminach wiejskich byłego województwa kieleckiego. W latach 1995-1997 średnia powierzchnia użytkowa nowych mieszkań wyniosła 124,8 m², podczas gdy średnio w gminach wiejskich województwa kieleckiego 101,9 m².

W latach 1994-1999 wydano 234 pozwolenia na budowę budynków mieszkalnych na terenie gminy Zagnańsk, z tego w poszczególnych miejscowościach:

- 31 - Zagnańsk
- 23 - Kajetanów
- 14 - Osawa
- 12 - Umer
- po 11 - Siodła, Kaniów
- po 9 - Belno, Gruszka, Jaworze
  - po 7 - Kołomań, Samsonów, Zachełmie
  - po 6 - Borowa Góra, Chrusty, Janaszów, Dąbrówka
  - po 5 - Goleniawy, Ścięgna, Szalas, Węgle Przyszosie, Wąsosza, Zabłocie
- po 4 - Lekomin, S-Ciągłe, S-Dudków
- po 3 - Bartków, Jasiów, S-Komorniki, oś. Wrzosa
- po 2 - Długojów, Zacisze
- 1 - osiedle Bartkowe Wzgórze.

29. WNIOSKI

- 1) Sytuacja mieszkaniowa w gminie Zagnańsk pod względem zaspokojenia potrzeb ilościowych jest relatywnie korzystna. Wskaźnik liczby mieszkań na 1000 ludności jest wyższy niż przeciętny dla gmin wiejskich w byłym województwie kieleckim.
- 2) Mieszkania komunalne, przeznaczone głównie dla nauczycieli i lekarza, zlokalizowane są w obiektach użyteczności publicznej i znajdują się w dobrym stanie technicznym.
- 3) Warunki mieszkaniowe w gminie Zagnańsk, określone średnią powierzchnią oraz liczbą osób na 1 mieszkanie i 1 izbę, są zbliżone do przeciętnych w gminach wiejskich byłego województwa kieleckiego. Standard mieszkań poprawia się. W nowo wybudowanych budynkach jest wyższy niż średni w gminach wiejskich województwa kieleckiego.
- 4) Ruch budowlany w gminie jest nieco wyższy niż przeciętny w gminach wiejskich byłego województwa kieleckiego. Nowa zabudowa mieszkaniowa koncentruje się przede wszystkim w ośrodku gminnym.

IX. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

30. EDUKACJA

Przedszkola

Na terenie gminy funkcjonują 3 przedszkola.

- Publiczne Przedszkole w Samsonowie (58 dzieci; 5 pedagogów; 4 pracowników obsługi)
- Publiczne Przedszkole w Zagnańsku (przy SP nr 1), (75 dzieci; 5 pedagogów; 3 pracowników obsługi)
- Publiczne Przedszkole w Tumlinie (przy SP) (35 dzieci; 2 pedagogów; 2 pracowników obsługi).

Potrzeby w zakresie miejsc przedszkolnych należy uznać za w dużym stopniu zaspokojone. Gmina odznaczała się najwyższym wskaźnikiem liczby miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego wśród gmin wiejskich byłego województwa kieleckiego. Przedszkole w Zagnańsku docelowo zostanie zlokalizowane w SP nr 2 w oparciu o rozbudowę tej placówki (obecnie mieści się przy SP nr 1).

Szkoły podstawowe

Na terenie gminy funkcjonuje 10 szkół podstawowych (od 1996 roku przejętych przez gminę):

Szkoła	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Liczba osób obsługi
SP nr 1 w Zagnańsku	108	10	3
SP nr 2 w Zagnańsku	420	33	13
SP w Tumlinie	317	25	9
SP w Samsonowie	257	15	5
SP w Kajetanowie	190	14	4
SP w Belinie	73	8	3
SP w Szałasie	71	8	2,75
SP w Umerze	43	3	0,5
SP w Zachełmiu	41	3	2
SP w Jaworze	21	3	0,5

Przy SP w Zagnańsku, Tumlinie i Kajetanowie działają świetlice, w Belinie, Chrustach i w Szałasie od listopada 1998 r. rozpoczęły działalność jako świetlice terapeutyczne. Świetlica terapeutyczna działa też (przy OSP) w Samsonowie. Każda szkoła posiada boisko szkolne (łącznie jest tych boisk w gminie 12). 3 szkoły posiadają sale gimnastyczne (Szkoła nr 2 w Zagnańsku, SP w Tumlinie i w Kajetanowie).

95 % kadry nauczycielskiej posiada wyższe wykształcenie pedagogiczne.

Do potrzeb szkolnictwa podstawowego należy zaliczyć:

- Mimo systematyczne i z dużymi nakładami prowadzonych remontów potrzebne są dalsze duże nakłady na remonty budynków szkolnych budowanych w latach 1960-70 i obecnie

poważnie wyeksploatowanych (Szkoła Podstawowa w Tumlinie i Szkoła Podstawowa Nr 2 w Zagnańsku)

- Budowę sal gimnastycznych przy szkołach, które ich do tej pory nie posiadają (7 szkół)
- Wyposażenie szkół w nowoczesny sprzęt, łącza internetowe, pracownie przedmiotowe (sale do nauki języków obcych)
- Modernizacja budynku SP nr 2 w Zagnańsku pod łączne potrzeby przedszkola, szkoły podstawowej 6-letniej i gimnazjum wraz z budową aneksu sportowego - hali z boiskiem o wymiarach 38 x 17 i trybuną na 1000 widzów.

Gimnazja

Od 1.09.1999 na terenie gminy funkcjonuje 4 gimnazja:

Lokalizacja	Liczba dzieci	Liczba nauczycieli
Gimnazjum w Zagnańsku (w budynku SP nr 2)	107	9
Gimnazjum w Tumlinie (w budynku SP)	48	5
Gimnazjum w Samsonowie (w budynku SP)	54	5
Gimnazjum w Kajetanowie (w budynku SP)	36	5

Wszystkie gimnazja mieszczą się w budynkach szkół podstawowych i korzystają z pracowników personelu pomocniczego tych szkół. Budynki szkół, w których zlokalizowano gimnazja wymagają modernizacji, najbardziej pilna jest modernizacja budynku SP nr 2 w Zagnańsku (patrz wyżej).

Szkoły ponadgimnazjalne

Od 1968 roku istnieje w Zagnańsku Zespół Szkół Leśnych który obecnie składa się z :

- Technikum Leśnego (5 - letniego)
- Policealnej Szkoły Leśnej (2 - letniej)
- Zasadniczej Szkoły Zawodowej (3 - letniej)

Zespół Szkół Leśnych pełni funkcje ponadregionalne, kształci około 400 uczniów i podlega Starostwu w Kielcach. Zdecydowana większość uczniów ma zapewnione miejsca w internacie szkoły. Na 1-no miejsce w szkole przypada 2 kandydatów. Wyposażenie szkoły w sprzęt dydaktyczny, sportowy i bazę lokalową należy ocenić jako zadawalające. Szkoła współpracuje ze szkołami zagranicznymi o podobnym profilu w Szwecji i w Słowacji. Zgodnie z reformą oświaty w miejsce technikum leśnego powstanie liceum profilowane. Planuje się też utworzenie w szkole filii SGGW w Warszawie.

WNIOSKI:

Mimo poważnych nakładów ponoszonych przez budżet gminy na remonty szkół potrzebne są dalsze wydatki w tym kierunku, przede wszystkim na SP w Tumlinie i modernizacja szkoły w Zagnańsku, która ma zapewnić funkcjonowanie gimnazjum, przedszkola i hali sportowej przy obecnej SP nr 2 w Zagnańsku. Konieczna jest budowa sal gimnastycznych przy szkołach, które ich do tej pory nie posiadają (7). W gminie odczuwa się brak szkół średnich: o profilu ogólnym i ekonomicznym. Rada Gminy podjęła decyzję o utrzymanie obecnej sieci szkół gminnych tym nie mniej wymaga rozważenia kwestia opłacalności utrzymywania najmniejszych szkół.

31. SŁUŻBA ZDROWIA

Gmina Zagnańsk (jej samorząd) przejęła podstawową opiekę zdrowotną jako zadanie własne już w 1993 roku, co jest ewenementem w skali kraju. Od tego momentu gmina wybudowała nowy Ośrodek Zdrowia w Zagnańsku o pow. 660 m². Ośrodek dysponuje gabinetami: internistyczno-pediatrycznym (2); zabiegowym (1); szczepień (1); rejestracji (1); poradnia "K" (1); stomatologicznymi (2); pracownią analityczną i sterylizatornią. Ten nowoczesny ośrodek posiada wystarczające wyposażenie w drobny sprzęt medyczny.

Samorządowy Zespół Ośrodków Zdrowia w Zagnańsku (tak nazywa się odpowiednia jednostka organizacyjna gminy, która od 2000 roku usamodzielnia się budżetowo) posiada jeszcze:

- Ośrodek Zdrowia w Samsonowie (200 m²) dysponujący gabinetami: internistyczno-pediatrycznym (1); zabiegowym (1); szczepień (1); stomatologicznym (1). Wyposażenie tego Ośrodka w drobny sprzęt medyczny i jednorazowego użytku ocenia się jako wystarczające.
- Punkt lekarski w Szalasiu (60 m² p.u.) dysponujący gabinetami: lekarskim (1) i pielęgniarskim(1).

W Ośrodkach Zdrowia udzielanych jest rocznie ok. 50 tys. porad lekarskich. W związku z reformą ochrony zdrowia część ludności gminy zadeklarowała się do branżowych Kas chorych, część do innych POZ-ów. Liczba pacjentów obsługiwanych przez SZOZ zmniejszyła się więc do 9,4 tys., co wiąże się automatycznie z obniżeniem finansowania usług zdrowotnych przez wojewódzką Kasę Chorych. SZOZ stara się o odzyskanie jako pacjentów reszty mieszkańców gminy.

Na terenie gminy oprócz ośrodków SZOZ działa 6 prywatnych gabinetów lekarskich i tylko 1 apteka. Mieszkańcy zgłaszają potrzeby zwiększenia specjalistycznych usług medycznych (dermatolog, okulista). Odczuwalny jest brak gabinetu rehabilitacyjnego. Postuluje się otwarcie większej liczby punktów aptecznych w godzinach pracy ośrodków zdrowia. Rodziny słabe społecznie i osoby długotrwale chore odczuwają potrzebę usług całodobowych pielęgniarek środowiskowych i codziennych zabiegów medycznych.

Najczęściej występującymi schorzeniami wśród ludności gminy są: choroba wieńcowa, nadciśnienie, gościec, cukrzyca, kamica układu moczowego, choroby reumatyczne.

Mimo organizacyjnego postępu w zarządzaniu służbą zdrowia na terenie gminy i wybudowaniu nowego ośrodka zdrowia w porównaniu z innymi gminami byłego województwa kieleckiego gmina Zagnańsk w dalszym ciągu miała gorsze niż inne gminy kieleckie wskaźniki co do nasycenia ludności opieką zdrowotną. Wg danych WUS w Kielcach (na 30.XII.1997 r.) na 10 tys. mieszkańców przypadało:

	W całym województwie	W gminach wiejskich województwa	W gminie Zagnańsk
Lekarze	20,9	6,1	3,1
Lekarze-dentyści	3,8	1,9	2,3
Pielęgniarki	53,7	18,0	12,4

W byłym województwie kieleckim na jedną aptekę przypadało 5.057 mieszkańców. W wsiach województwa wskaźnik ten kształtował się w wysokości 8.758 mk./aptekę, gdy w gminie Zagnańsk jedna apteka obsługuje całą 12-tysięczną gminę.

WNIOSKI:

Mimo bardzo dużego organizacyjnego i materialnego postępu, jaki w podstawowej opiece zdrowotnej zrobiono w gminie poprzez przejęcie tej opieki przez samorząd gmina ma nadal gorsze niż inne gminy kieleckie wskaźniki nasycenia ludności usługami medycznymi. Brakuje niektórych lekarzy specjalistów i punktów aptecznych. Samorządowa zdrowotna jednostka organizacyjna gminy musi prężniej wpaść się w warunki konkurencji o pacjentów i środki z Kasy Chorych. Na terenie gminy odczuwa się potrzebę stworzenia całodobowej opieki medycznego personelu pomocniczego dla ludzi samotnych, starych, przewlekle chorych.

32. POMOC SPOŁECZNA

Według danych Gminnego Osiedla Pomocy Społecznej w Zagnańsku z pomocy finansowej i opieki OPS korzystało w 1997 roku 588 rodzin (tj. 2.335 osób), a w 1998 roku 648 rodzin tj. 2.572 osób. Pozwala to oszacować, że ok. 21 % mieszkańców gminy jest objętych różnymi formami pomocy społecznej i jest zagrożonych lub dotkniętych ubóstwem lub bezradnością społeczną.

Najczęściej występującymi okolicznościami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej są w gminie (wg danych z 1998 r.):

- 1/ ubóstwo (247 rodzin);
- 2/ bezrobocie (196);
- 3/ alkoholizm (92);
- 4/ bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego (80 - w tym wielodzietność - 42 i rodziny niepełne -38);
- 5/ ochrona macierzyństwa (60);
- 6/ długotrwała choroba (68);
- 7/ niepełnosprawność (78);
- 8/ nieprzystosowanie po opuszczeniu zakładu karnego (4).

Powyższe zestawienie obrazuje strukturę zjawisk pauperyzacji i społecznego niedostosowania w gminie.

Z punktu widzenia przestrzennego ważna jest informacja, że w gminie żyje ok. 130 osób niepełnosprawnych, dla których problemem jest dostosowanie do ich potrzeb ich własnych mieszkań (nie mówiąc o dostępności placówek publicznych oraz urzędów w gminie).

GOPS obejmuje swym działaniem 31 miejscowości na obszarze gminy, która jest rozległa i pokryta lasami. Stwarza to trudne warunki pracy pracownikom gminnej pomocy społecznej.

Liczba pracowników GOPS - 5, w tym 2 osoby z wykształceniem wyższym i 3 z wykształceniem średnim (wszystkie ze specjalizacjami zawodowymi z zakresu pomocy społecznej). Gminna pomoc społeczna poza budynkiem i pomieszczeniami swego urzędu (w Zagnańsku) nie dysponuje żadnymi wyspecjalizowanymi placówkami. W wypełnianiu swych funkcji nastawiona jest na bezpośredni kontakt z potrzebującymi pomocy rodzinami i osobami oraz na współdziałanie z innymi organizacjami na terenie gminy. Tak więc w stołówkach szkolnych wszystkich 10 szkół w gminie prowadzona jest akcja dożywiania ok. 200 dzieci. Współpraca z Caritas, Stowarzyszeniem Św. Wincentego a Paulo, ze Stowarzyszeniem Rycerstwa Niepokalanej (wszystkie organizacje z Kielc), a także z Duszpasterstwem Akademickim i Stowarzyszeniem na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym (również organizacje z Kielc) pozwala na organizację letniego wypoczynku dla dzieci z rodzin społecznie niedostosowanych. Współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pozwoliła utworzyć w gminie (przy szkołach) 7 świetlic terapeutycznych. Mimo tego, świadomie przyjętego i konsekwentnie realizowanego modelu gminnej pomocy społecznej odczuwa się konieczność otwarcia w gminie całodobowego ośrodka interwencji

kryzysowej i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. Brak własnego środka transportu jest również odczuwalną przeszkodą w pracy OPS.

Wnioski:

21 % ludności gminnej zagrożonej lub pozostającej w ubóstwie i "słabszej społecznie" to poważny problem społeczny gminy. Należy się spodziewać, że będą rosły społeczne wymagania co do standardów gminnej pomocy społecznej udzielanej temu odłamowi jej ludności chociaż jej odsetek będzie stopniowo maleć.

Obecny model pomocy społecznej w gminie bazuje na dość silnej jeszcze integracji rodzin i polega na bezpośrednim docieraniu do rodzin potrzebujących pomocy. Mimo tego świadomie przyjętego i realizowanego modelu już dziś odczuwa się potrzebę otwarcia w gminie wyspecjalizowanego całodobowego ośrodka interwencji kryzysowej i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. W przyszłości może powstać potrzeba utworzenia innych wyspecjalizowanych placówek pomocy społecznej (np. dzienny dom pomocy społecznej lub dom samopomocy społecznej).

OPS współpracuje z organizacjami pozarządowymi prawie wyłącznie zlokalizowanymi w Kielcach. Istnieje potrzeba animowania działalności takich organizacji także w gminie. Bieżącą potrzebą jest wyposażenie OPS w samochód umożliwiający pracownikom OPS docieranie z pomocą do odległych wsi na terenie gminy.

33. BEZPIECZEŃSTWO I PORZĄDEK PUBLICZNY

Posterunek policji w Zagnańsku od wielu lat nie zmienia swego stanu kadrowego: 9 etatów (komendant + 8 policjantów). Policjanci posiadają dwa samochody służbowe. Zakup benzyny do tych samochodów wspiera niekiedy gmina. Odczuwa się brak izby wytrzeźwień i aresztu. Z tym stanem wyposażenia i kadry policja państwowa w Zagnańsku osiąga, we własnej ocenie, jedne z najlepszych wyników w byłym województwie kieleckim. Wykrywalność przestępstw w 1997 roku wynosiła w gminie 76,6 % a w 1998 roku - 81,6 %. Mimo wzrostu wykrywalności przestępstw notuje się jednak na terenie gminy wzrost przestępczości (w 1997 - 137 czynów przestępczych; w 1998 - 147). Do najczęstszych przestępstw należą kradzieże mienia i "włamania prywatne".

Stosunkowo najmniej bezpiecznymi miejscowościami są Zagnańsk i Samsonów. Do wielu kradzieży dochodziło na terenie budów domów, głównie w Jaworze i w Gruszcze. Następuje coraz większa ekspansja na gminę środowiska przestępczego, wyspecjalizowanych grup działających w oparciu o bardzo dobre rozpoznanie terenu. Sprawcami najpoważniejszych przestępstw są głównie mieszkańcy sąsiednich gmin, w tym przede wszystkim z Kielc. Policja stosuje całodobowy (w tym i nocny) nadzór nad terenem oraz środki profilaktyki. W 1998 roku policja odbyła ok. 40 spotkań z ludnością. W spotkaniach uczestniczyło ponad 1200 mieszkańców gminy.

Na terenie gminy (dane GOPS z 1999 r.) notuje się 202 osoby z problemem alkoholowym (w tym 103 wymagające leczenia szpitalnego i 22 uczestniczące w terapii); jedną osobę uzależnioną od narkotyków; 73 rodziny oceniane jako "nieprzystosowane społecznie" i 33 osoby objęte nadzorem sądowym. Policja interweniowała w konfliktach rodzinnych 194 razy w 1997 r. i 214 razy w 1998 roku.

Wnioski:

Gmina Zagnańsk w stosunku do Kielc ma podmiejski charakter i z tego powodu oraz z powodu bogatych rezydencji i domów letnich zlokalizowanych na jej terenie jest narażona na ekspansję środowisk przestępczych - b. często z zewnątrz gminy. W ocenie policji to groźne zjawisko ma charakter narastający. Dlatego całodobowy nadzór policyjny, ciągłe patrole samochodowe po terenie gminy są konieczne. Przeżywająca kłopoty organizacyjne i materialne policja państwowa powinna otrzymywać w tym względzie pomoc lokalnego samorządu Zagnańska, ale również i Kielc.

Zauważalne zjawiska lżejszych przekroczeń i konfliktów (często na tle alkoholowym) wewnątrz społeczności mieszkańców gminy również wymagają wzbogacenia repertuaru placówek związanych z utrzymaniem bezpieczeństwa i porządku publicznego o gminne centrum zapobiegania przemocy w rodzinie, izbę wytrzeźwień i areszt.

34. KULTURA

Na terenie gminy działają cztery biblioteki publiczne podległe samorządowi gminy:

- biblioteka w Samsonowie (z siedzibą w SP) - 13.105 woluminów; 345 czytelników; 1 pracownik
- biblioteka w Zagnańsku (budynek dzierżawiony przez gminę)- 15.527 woluminów; 473 czytelników; 1 pracownik
- biblioteka w Tumlinie (w siedzibie SP) - 9.060 woluminów; 368 czytelników; 1 pracownik
- biblioteka w Szalasie (w budynku Domu Ludowego) - 8.073 woluminów; 176 czytelników, 3/4 etatu pracowniczego.

Wskaźniki czytelnictwa sytuują Zagnańsk gorzej niż średnia dla gmin wiejskich byłego woj. kieleckiego. Gdy w całym województwie na jednego jego mieszkańca przypadało w 1997 r. 18,8 wypożyczeń książek z bibliotek publicznych, w gminach wiejskich Kielecczyzny - 19,1 wypożyczeń; to w gminie Zagnańsk -14,5 wypożyczeń. Jest to zjawisko paradoksalne gdyż w gminie przypada więcej niż średnio w województwie woluminów bibliotecznych na 1000 mieszkańców (3348,7 w województwie; 3467,4 w gminach wiejskich województwa i 3583,8 w Zagnańsku). Zagnańsk ma również nieco gorszy wskaźnik ilości mieszkańców przypadających na 1 placówkę biblioteczną (3186) niż średnia dla gmin wiejskich byłego woj. kieleckiego (2.934 mk./bibliotekę). Biblioteki gminne wymagają komputeryzacji i zakupu magnetowidów. Przy szkołach podstawowych istnieje sieć świetlic dla dzieci (patrz szkoły). Na terenie gminy działają amatorskie zespoły kulturalne, zespoły śpiewacze "Tumlinianki", "Jaworzanki" i "Jasiowianki" oraz towarzystwa kulturalno-regionalne: Towarzystwo Przyjaciół Zagnańska, Towarzystwo Ziemi Samsonowskiej (które wydało 50 numerów Głosu Samsonowa, doprowadziło do otwarcia muzeum Samsonowa oraz wydało książkę "Spacer po dawnym Samsonowie") oraz Stowarzyszenie Rozwoju Kultury Chrześcijańskiej na Wsi i Zw. Żołnierzy NSZ. Od 1994 roku gmina obchodzi swoje doroczne święto kulturalne (połączone z dożynkami) "Dni Zagnańka". Na terenie gminy prowadzi działalność prywatny klub "U Ducha", któremu patronuje znana w kulturze kraju postać Włodzimierza Kiniorskiego ("Kiniora") oraz galeria i pracownia Adama Wolskiego. Te dwie placówki aktywnie i w oryginalny sposób wzmacniają życie kulturalne gminy (poprzez organizację imprez o szerokim ponadlokalnym zasięgu) uczestnicząc w jej promocji.

Wnioski:

W gminie słabiej niż dawniej przedstawia się działalność zespołów folklorystycznych, z których kiedyś słynął Zagnańsk. Relatywnie spadają nakłady budżetowe na kulturę. Świadczy to o potrzebie wypracowania indywidualnego, różniącego się od innych gmin, profilu działalności kulturalnej w gminie. Ambitna jest w gminie działalność stowarzyszeń kulturalno-społecznych i działalność prywatnych animatorów kultury (galeria i kawiarnia). Być może to w oparciu o te elementy i z nawiązaniem do starych tradycji należy wypracować nową, wzbogaconą specyfikę kulturalną gminy, tak potrzebną np. w promocji gminy. Odczuwa się potrzebę budowy muszli koncertowej, domu kultury i modernizacji wyposażenia bibliotek i świetlic.

35. SPORT

Na terenie gminy działają trzy kluby sportowe:

- Klub sportowy "Lubrzanka" w Kajetanowie (sekcja piłki nożnej)
- Klub sportowy "Skała" w Tumlinie (sekcja piłki nożnej oraz narciarstwo biegowe) (25 zawodników)
- Klub "Leśnik" w Zagnańsku (20 zawodników), (sekcja tenisa stołowego).

Szkoły prowadzą pomiędzy sobą rozgrywki w wielu dyscyplinach sportu, zdobywają też sukcesy na zewnątrz gminy (np. uczniowie SP nr 2 w Zagnańsku kilka razy z rzędu wywalczyli tytuł mistrzów woj. kieleckiego w siatkówce).

Dorośli zawodnicy klubów sportowych w Zagnańsku wielokrotnie odnosili sukcesy w ogólnokrajowym współzawodnictwie LZS-ów ("Skała" Tumlin w 1999 r. zajęła 3 miejsce w narciarstwie biegowym a jej drużyna piłki nożnej gra w lidze okręgowej).

Kluby utrzymują się ze środków przyznanych przez gminę i prywatnych sponsorów. Klub "Skała" posiada własne boisko, "Lubrzanka" dzierżawi teren prywatny, "Leśnik" gra w oparciu o bazę sportową Zespołu Szkół Leśnych.

Władze gminy zwracają uwagę na potrzebę wybudowania w gminie:

- pływalni krytej
- sal gimnastycznych we wszystkich szkołach, w których ich do tej pory brakuje (7)
- aneksu sportowego (boisko w hali z trybunami dla widzów) przy SP w Zagnańsku
- boisk sportowych w każdym sołectwie.

XI. GOSPODARKA FINANSOWA

Gospodarkę finansową Gminy analizowano na przestrzeni lat 1994-1998. W okresie tym skończyła się już cechująca początek dekady hiperinflacja, a system dochodów gmin przybrał - po 1992 roku - zbliżoną do dzisiejszej formę (podobna od lat struktura składników dochodów gmin).

Na podstawie analizy pięciu wykonanych budżetów (sprawozdań z wykonania budżetu) w niniejszym rozdziale określone zostaną zarysowujące się tendencje w gospodarce finansowej gminy Zagnańsk.

Nasza analiza pozwala przede wszystkim ustalić, że w omawianym okresie mamy do czynienia z realnym wzrostem zasobności budżetu gminy, czyli że w budżecie gminy następował rzeczywisty przyrost dochodów. W roku 1995 wskaźnik inflacji wynosił 27 %, gdy dochody gminy wzrosły o ponad 50 % w porównaniu z rokiem poprzednim. W 1996 wskaźnik inflacji wynosił 19 %, gdy dynamika wzrostu dochodów była jeszcze wyższa niż w roku 1995. Dopiero w latach 1997 i 1998 budżet wzrastał kolejno o ok. 30 % i ok. 20%, gdy roczne wskaźniki inflacji oscylowały w granicach 10 %.

Skok wzrostu zasobności budżetu w latach 1995-96 był spowodowany przede wszystkim wchłonięciem przez budżet gminy zwiększonej po przejściu szkół podstawowych subwencji oświatowej, która jednak w całości jest przeznaczona na cele oświatowe (do celów tych gmina dokłada jeszcze własne środki budżetowe).

Od 1996 roku gmina zaczęła również zaciągać kredyty inwestycyjne (pierwsze ich spłaty rozpoczęły się w 1997 roku)

36. DOCHODY BUDŻETOWE

Ogólną analizę dochodów budżetu gminy przedstawia tablica 1/XI oraz w skondensowanej formie tablica 2/XI, ukazująca podstawowe tendencje kształtowania się dochodów własnych gminy i dochodów pozyskiwanych do budżetu gminy z zewnątrz.

Analiza dochodów własnych gminy wskazuje na ich relatywne (w okresie 1994-1997) kurczenie się. Dopiero w 1998 roku nastąpił wzrost tych dochodów. Jest to zjawisko o tyle ważne, że dochody własne uchodzą za najbardziej pewny bo gwarantowany prawnie gminie i przez nią samą wypracowywany składnik jej budżetu (po stronie dochodowej). Uzyskiwane przez gminę subwencje i dotacje zawsze w dużym stopniu mają charakter uznaniowy (wysokość dotacji uznaje i przyznaje jej dawca) i dlatego uchodzą one za mniej pewne składniki dochodów.

Analizie dochodów własnych gminy poświęcone zostało również ich dokładniejsze zestawienie tablica 3/XI. Ukazuje ono tendencje w kształtowaniu się ważniejszych (ale nie wszystkich) dochodów własnych. Mający największe znaczenie dla dochodów własnych gminy udział gminy w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa (podatek dochodowy od osób fizycznych i prawnych) wykazuje wyraźną tendencję malejącą. Na przestrzeni lat 1994-1998 spadł on z 29,6 % ogółu dochodów do 14,98 % ogółu dochodów gminy. Wprawdzie w tym okresie gminom wiejskim zaczęto (ustawowo) oddawać mniej tych podatków niż gminom miejskim, ale nie tłumaczy to, aż tak dużego spadku. Jego przyczyną może być pauperyzacja ludności gminy (w 1997 roku z pomocy OPS korzystało w gminie 588 rodzin, gdy w 1998 - 648 rodzin, mimo zaostrzających się kryteriów przyznawania pomocy społecznej) i obniżenie progów podatkowych. Zjawisko to wymaga dalszej analizy ze względu na jego wagę dla kształtowania się dochodów gminy.

Tendencję spadkową (w ramach dochodów własnych) wykazują również podatki od nieruchomości od osób prawnych i podatek rolny od osób fizycznych, podatek od środków transportowych jak również opłata skarbową.

Tendencję przeciwną (rosnącą) wykazują: podatek od nieruchomości od osób fizycznych, podatek od spadków i darowizn, wpływy z obrotu majątkiem nieruchomości gminy. Ten ostatni składnik dochodów własnych ma jednak charakter wyczerpywalny (komunalne zasoby gminy mogą się stopniowo wyczerpywać).

Stabilizację wykazują wpływy z oprocentowania lokat i rachunków bankowych gminy i podatek leśny od osób prawnych.

W związku z wejściem w życie nowej Ustawy o dochodach jednostek samorządowych zwiększy się udział gmin (w tym i gminy Zagnańsk) w podatkach należnych skarbowi państwa (do 26,7%). Zwiększą się jednak równocześnie zakresy zadań gmin w wielu dziedzinach i ten spodziewany wzrost dochodu własnego może być w gminie słabo odczuwalny.

37. WYDATKI

Wydatki budżetowe gminy wykazują kilka wyraźnie rysujących się tendencji (tablica 4XI). W takich działach budżetu jak Kultura i Sztuka oraz Sport mamy do czynienia wyraźnym, relatywnym zmniejszaniem się wydatków (co nie oznacza zmniejszania się wydatkowanych kwot liczonych w wartościach bezwzględnych). Tendencję malejącą wykazują wydatki w działach rolnictwo i transport, które w lwiej części są wydatkami na poprawę infrastruktury wiejskiej. Również wydatki na gospodarkę komunalną i mieszkaniową wykazują (mimo "falowań") tendencję malejącą.

Maleją nakłady gminy na opiekę zdrowotną. Po przejściu służby zdrowia przez gminę były one początkowo b. wysokie (od 17,86 % do 14,66 % ogółu wydatków gminy), ale od 1996 roku zaczęły wyraźnie spadać. Oznacza to, że gmina "opanowała" i zracjonalizowała sytuację na tym polu gospodarując coraz oszczędniej. Oznacza to również, że odważna decyzja Rady Gminy o przejściu służby zdrowia została potwierdzona co do jej słuszności.

Spadają wydatki na utrzymanie administracji samorządowej, z 17,33 % w 1994 roku osiągnęły one 8,72 % w 1998 roku. Tendencja obniżki kosztów administracji jest zdrowa, należy jednak uważać by nie przekroczyło ono progu, za którym zaczyna się obniżka jakości usług wykonywanych przez administrację gminną.

Z charakterystyczną sytuacją mamy do czynienia w wydatkach na oświatę i wychowanie. Stanowią one największą część wydatków gminy i po przejściu przez gminę oświaty podstawowej stanowiły w 1996 i 1997 roku ponad połowę wydatków budżetu gminy. W 1998 r. wydatki te nieco zmalały, co może oznaczać początek występowania zjawiska podobnego do opisanego wyżej w dziedzinie wydatków na służbę zdrowia. Jest jednak bardzo prawdopodobne, że po utworzeniu na terenie gminy czterech gimnazjów i przy utrzymywaniu się sieci szkół podstawowych w niezmiennym kształcie, wydatki na oświatę i wychowanie zaczną ponownie rosnać.

W stabilnym, mało zmieniającym się kształcie występują wydatki na opiekę społeczną osiągając od 9,16 % ogółu wydatków w 1995 r. do 5,87 % w 1998 roku. Oznacza to, że na terenie gminy mamy cały czas do czynienia z występowaniem poważnego odłamu ludności "słabej społecznie", której gmina musi przychodzić z pomocą.

Bardzo poważną pozycję w wydatkach gminy Zagnańsk stanowią wydatki inwestycyjne. Na przestrzeni analizowanego okresu wykazują one tendencję spadkową (od 41,12 % ogółu wydatków w 1995 r. do 24,98 % w 1998 roku), ale świadczą o gminie jako o podmiocie bardzo prężnym inwestycyjnie. Tendencje ogólnokrajowe wskazują na to, że wysokie inwestowanie gmin może się załamać, ale nie jest to sprawą przesądzoną. Od 1995 roku inwestowanie odbywa się w gminie w znacznej części w oparciu o środki kredytów. Ich zaciąganie i ratalna

spłata odbywa się w sposób w pełni gwarantujący bezpieczeństwo finansowe (równowagę budżetową) gminy.

38. GMINA W OTOCZENIU INNYCH GMIN

Gmina w przeliczeniu uzyskiwanych dochodów na głowę mieszkańca jest, mimo swych wysiłków, w tyle za innymi gminami b. województwa kieleckiego. Gdy w 1997 r. średni dochód budżetu gminnego na głowę wynosił w kieleckim 1046,6 zł, to w Zagnańsku wynosił 8603 zł. Podobnie wyglądały wydatki budżetowe.

39. WNIOSKI

Finanse gminy Zagnańsk cechuje realnie rosnąca zasobność budżetu (dochodów) gminy, która jest osiągnięta mimo wysokich nakładów inwestycyjnych gminy i przy przejęciu przez gminę służby zdrowia i oświaty (bardzo kosztowne operacje budżetowe). Świadczy to o dobrym sterowaniu tą dziedziną gospodarki gminy. Wysiłki w kierunku zwiększania zasobności kasy gminy należy nasilić gdyż dochody budżetu w przeliczeniu na głowę mieszkańca są w zasadzie mniejsze od średniej gmin wiejskich w byłym woj. kieleckim (1997 r.). Należy pozytywnie podkreślić trafność polityki finansowej w dwu bardzo kosztownych dziedzinach gospodarki gminy: w opiece zdrowotnej i edukacji. Na tych dwu polach po okresie początkowych kosztownych nakładów mamy do czynienia ze stopniowym spadkiem ponoszonych kosztów, co może świadczyć o stopniowym racjonalizowaniu gospodarowania w tych dziedzinach. Niepokoić może stały relatywny spadek wydatków gminy na kulturę i sport. Może się on niekorzystnie odbić nie tylko na jakości życia mieszkańców ale i na promocji gminy.

XII. KIERUNKI POLITYKI RADY GMINY ZAGNAŃSK

Rada Gminy, zgodnie ze swoimi ustawowymi kompetencjami wytycza kierunki rozwoju gminy. Do jej ustawowych uprawnień należy również kontrola Zarządu gminy, który wykonuje uchwały Rady. Rada wytycza więc kierunki rozwoju, z drugiej zaś strony kontroluje ich realizację.

Podstawowymi aktami, poprzez które Rada Gminy wyraża swe stanowisko, są uchwały Rady podejmowane na sesjach. Projekty uchwał przygotowuje Zarząd Gminy. Przed uchwaleniem przez Radę są one opiniowane przez poszczególne Komisje Rady. Uchwały Rady są więc produktem intensywnej pracy organów Gminy, co ma zapewnić ich trafność.

Rada Gminy może prowadzić swą politykę w sposób bardziej lub mniej świadomy. Może przyjmować programy, plany lub strategie celowo (z założenia) nakierowane na przyszłość. Jej preferencje prospektywne przejawiają się jednak również w corocznych planach finansowych (budżetowych), poprzez uchwalanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, poprzez kładzenie nacisku na podejmowanie tych, a nie innych uchwał.

Preferencje Rady Gminy Zagnańsk uchwycone są tu poprzez analizę tego w jakich dziedzinach podejmuje ona uchwały częściej, a w jakich zaś rzadziej, do jakich obszarów swego działania przywiązuje ona większą wagę, do jakich zaś mniejszą.

Pod tym kątem przeanalizowano 645 uchwał Rady Gminy Zagnańsk podjętych przez nią w okresie luty 1991- do maja 1999 roku. Zestawienie procentowe uchwał z różnych dziedzin załączone w tabeli nie sumuje się do 100 % (przekracza je) ponieważ poszczególne uchwały dość często dotyczą kilku dziedzin na raz (np. uchwały dotyczące obrotu nieruchomościami mają z reguły aspekt finansowo-budżetowy).

Jakie wnioski wynikają z załączonej tabeli ?

Najwięcej uchwał podjętych przez Radę Gminy Zagnańsk było bezpośrednio lub pośrednio związanych z gospodarką finansową, a przez to z budżetem gminy. Uchwał tego rodzaju Rada podjęła 263, czyli 40,77% ogółu uchwał Rady. Jest to zrozumiała tendencja w kierunkach działania organu stanowiącego gminy, która z czasem będzie się prawdopodobnie nasilała.

Druga grupa problemów najczęściej omawianych przez Radę dotyczyła gospodarki komunalnej. Rada poświęciła tym problemom 225 uchwał (34,24 % ogółu uchwał). W ich skład wchodziły uchwały poświęcone inwestycjom infrastrukturalnym (34 uchwał - 5,27 % ogółu uchwał), gospodarce wodno-kanalizacyjnej i gazowej (30 uchwał), problemom mieszkaniowym (14 uchwał) i formom zarządzania sieciami infrastruktury przez przedsiębiorstwa komunalne (8 uchwał). Problematyką dominującą w dziedzinie gospodarki komunalnej był jednak obrót nieruchomościami. Regulowało go w gminie 137 uchwał Rady (21,24 % ogółu jej uchwał).

Duża ilość uchwał podjętych w sektorze finansowym i gospodarce komunalnej gminy świadczy o gospodarskim nastawieniu Rady gminy i jej determinacji w rozwiązywaniu zagadnień tych dwu bardzo ważnych dla gminy dziedzin.

Trzecią dziedziną pod względem ilości podejmowanych uchwał, jest samoorganizacja samej Rady i samorządu gminy. W skład tej grupy uchwał wchodziły decyzje Rady dotyczące wyłaniania władz Rady i pochodzących z wyboru członków Zarządu, komisji, delegatów do sejmiku (do 1998 r.), ustalanie wysokości diet, przynależność do związków i stowarzyszeń samorządowych itp. Rada poświęciła tym sprawom 19,22 % ogółu swoich uchwał. Jest to stosunkowo duża ilość uchwał, zwłaszcza jeśli weźmie się pod uwagę, że jest ona większa niż np. grupa uchwał poświęcona rozwiązywaniu problemów społecznych i infrastrukturze społecznej gminy.

Uchwały poświęcone infrastrukturze społecznej gminy stanowiły 17,51 % ogółu uchwał (113 uchwał) podjętych przez Radę. Trzeba powiedzieć, że w porównaniu z Radami innych gmin Rada gminy Zagnańsk poświęca tej sferze więcej uwagi, podejmuje odważne decyzje rzadko spotykane w innych gminach (np. przejęcie podstawowej opieki zdrowotnej). W związku z reformą systemu oświaty Rada poświęciła temu problemowi na terenie gminy specjalnie dużo miejsca modyfikując np. proponowaną przez władze oświatowe sieć nowotworzonych gimnazjów.

Na piątym miejscu pod względem liczby podejmowanych przez Radę uchwał plasuje się organizacja urzędu gminy, a więc uchwały dotyczące regulaminów i statutów jednostek organizacyjnych gminy, jej urzędu, zakresu kompetencji urzędu itp. (7,44 %).

Na szóstym miejscu (6,35 % ogółu uchwał) znajduje się planowanie przestrzenne. Uchwały okazjonalne dotyczące np. organizacji wyborów powszechnych, nazw ulic i miejscowości itp. zajęły Radzie 3,25% pakietu uchwał.

W takich dziedzinach jak rolnictwo, ochrona środowiska, stanowienie długofalowych (strategicznych) zasad Rada nie podjęła więcej niż po 1 % całego pakietu uchwał. Ta stosunkowo mała koncentracja na tego typu, ważnych przecież, problemach wymaga - być może - dokonania pewnych korekt w planach pracy Rady Gminy.

WNIOSKI:

Analiza składu tematycznego uchwał Rady Gminy Zagnańsk podjętych przez nią w okresie 1991-99 pokazuje jej gospodarskie, skoncentrowane na gospodarce finansowej i komunalnej podejście do spraw gminy. Rada częściej niż inne rady brała na swój warsztat trudne problemy społeczne okresu transformacji i podejmowała w tej dziedzinie śmiałe decyzje (np. przejęcie służby zdrowia przez gminę). Stosunkowo dużo czasu poświęcała problemom własnej samoorganizacji, co częściowo można tłumaczyć okresem pionierskiego wprowadzania samorządu w życie naszych społeczności lokalnych. Zbyt mało było w analizowanym okresie funkcjonowania Rady, jej przypieczętowanych uchwałami, decyzji dotyczących problemów ochrony środowiska.

XIII. MOŻLIWOŚCI ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO GMINY

Obok uwarunkowań makroekonomicznych zasadniczy wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy gminy Zagnańsk będą miały lokalne źródła rozwoju - jej walory i zasoby. Niezbędne także będą odpowiednie działania organów samorządu i urzędu gminy, organizacji społecznych i gospodarczych (lokalnych i regionalnych), stymulujące i promujące rozwój.

40. MOCNE I SŁABE STRONY GMINY

W ocenie możliwości rozwoju gminy Zagnańsk uwzględniono następujące czynniki, które mają wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy:

- położenie w systemie osadniczym
- powiązania z systemem transportu krajowego i międzynarodowego
- jakość środowiska przyrodniczego
- jakość środowiska kulturowego i zagospodarowania
- potencjał demograficzno - społeczny
- potencjał gospodarczy
- stan infrastruktury i gospodarki komunalnej
- stan układu komunikacyjnego
- dostępność nieruchomości (gruntów) na cele rozwoju gminy
- warunki mieszkaniowe
- stan i funkcjonowanie infrastruktury społecznej
- gospodarka finansowa gminy
- polityka Rady Gminy

Poniżej zestawiono mocne strony gminy (atuty), będące szansą jej rozwoju oraz słabe strony, stanowiące zagrożenia i ograniczenia rozwoju - w układzie wymienionych czynników, przyjętych jako kryteria oceny.

Czynniki rozwoju	Mocne strony gminy	Słabe strony gminy
1. Położenie w systemie osadniczym	<ul style="list-style-type: none"> ▪ usytuowanie w pobliżu Kielc – stolicy województwa świętokrzyskiego, stwarzające możliwości rozwoju ze względu na przewidywany rozwój ośrodka regionalnego oraz procesy urbanizacji i przemiany gospodarcze w jego strefie zewnętrznej 	
2. Powiązanie z systemem transportu krajowego i międzynarodowego	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przebieg dróg krajowych: nr 7 Gdańsk-Warszawa-Kraków-Chyżne – o znaczeniu międzynarodowym i międzyregionalnym nr 73 Kielce-Tarnów – o znaczeniu międzyregionalnym ▪ przebieg magistrali kolejowej Śląsk-Kielce-Radom-Warszawa-Dęblin-Lublin 	
3. Jakość środowiska przyrodniczego	<ul style="list-style-type: none"> ▪ duża różnorodność biologiczna i dobra kondycja ekologiczna terenu ▪ duża lesistość (51%) – lasy gospodarcze, produkcyjne a jednocześnie w dużym stopniu zgodne z siedliskiem, chronione w różnych formach (gwarancja zachowania powierzchni zalesionej i możliwość przerobu surowca drzewnego) ▪ bogactwo faunistyczne i florystyczne ▪ atrakcyjne ukształtowanie powierzchni i nieprzekształcona rzeźba 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zmniejszające się zasoby wód ze względu na eksploatację obszaru wodonośnego na potrzeby Kielc ▪ zanieczyszczenie wód powierzchniowych ▪ groźba zanieczyszczenia wód gruntowych ze względu na przepuszczalność nadkładu ▪ słabe gleby (głównie kwaśne gleby brunatne) ▪ dzikie wyrobiska ▪ degradacja środowiska na skutek dużego ruchu drogą nr 7 i magistralą kolejową

3. Jakość środowiska przyrodniczego (cd)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wododziały, źródła i górne odcinki rzek, wykluczające dopływ zanieczyszczeń wód spoza gminy ▪ zbiorniki wodne ▪ znaczne zasoby wód podziemnych wysokiej jakości ▪ ochrona przyrody całego obszaru gminy – Suchedniowsko-Oblęgorski Park Krajobrazowy, jego otulina i Podkielecki Obszar Chronionego Krajobrazu ▪ brak emitorów zagrożeń o dużym stopniu szkodliwości 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak ukształtowania otoczenia dębu Bartek w sposób wykluczający zagrożenia ze strony komunikacji
4. Jakość środowiska kulturowego i zagospodarowania	<ul style="list-style-type: none"> ▪ duża liczba interesujących zabytków architektury i budownictwa, zwłaszcza przemysłowego i sakralnego ▪ istnienie zbiorników wodnych, które mogą być wykorzystane do celów rekreacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zły stan techniczny wielu obiektów zabytkowych ▪ zbyt mało zindywidualizowana nowo realizowana architektura, nie wykorzystująca dobrych przykładów z terenu gminy; realizacja budynków na podstawie złych projektów architektonicznych ▪ brak zagospodarowania usługowego przy obiektach turystycznych ▪ brak ogólnodostępnego zagospodarowania rekreacyjnego, szczególnie w otoczeniu zbiorników wodnych

5. Potencjał demograficzno-społeczny	<ul style="list-style-type: none"> ▪ równomierny rozwój ludnościowy dzięki wzrastającemu przyrostowi migracyjnemu ▪ przewaga napływu ludności z miast w stosunku do napływu ze wsi ▪ stosunkowo korzystna struktura płci (niewielka przewaga kobiet) i wieku (znaczny udział ludności w wieku produkcyjnym) ▪ relatywnie dobre wykształcenie mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ relatywnie wysoki poziom bezrobocia oraz ukryte bezrobocie w indywidualnych gospodarstwach rolnych
6. Potencjał gospodarczy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ różnorodność prowadzonej działalności gospodarczej ▪ działalność kilku firm w nowoczesnych dziedzinach gospodarki, takich jak: obsługa nieruchomości, pośrednictwo ubezpieczeniowe, marketing, telekomunikacja ▪ brak uciążliwych dla środowiska zakładów pracy 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zmniejszająca się i relatywnie mała liczba pozarolniczych miejsc pracy ▪ niski poziom rozwoju przedsiębiorczości prywatnej ▪ bardzo słaba baza turystyczna ▪ ekstensywna gospodarka rolna w rozdrobnionych gospodarstwach indywidualnych
7. Stan infrastruktury i gospodarki komunalnej - wodociągi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozbudowana sieć rozdzielcza z podłączeniami do większości posesji (81%-100% korzystających z wodociągów w poszczególnych sołectwach) ▪ wystarczające zasoby źródeł wody pitnej ▪ niewielkie potrzeby w zakresie rozbudowy i modernizacji sieci i ujęć wody 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak powiązania sieci przesyłowo – rozdzielczej poszczególnych wodociągów (w celu dwustronnego zasilania w wodę całego systemu gminnego)
- kanalizacja	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podjęcie przez gminę rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków ▪ opracowana koncepcja programowa kanalizacji gminy w okresie kierunkowym – do 2030 r. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewielki zasięg sieci kanalizacji sanitarnej (obsługa ok. 10 % mieszkańców) ▪ ograniczone rezerwy przepustowości oczyszczalni ścieków w Bartkowie (po I etapie rozbudowy) ▪ brak kanalizacji deszczowej ▪ ograniczenia w wyborze lokalizacji oczyszczalni ścieków w dużej części gminy (w strefie ochrony pośredniej ujęć wody)

<p>- gazownictwo przewodowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zapewnienie dostaw gazu dla ok. 40 % mieszkańców ▪ wysoki udział użytkowania gazu do celów grzewczych (2/3 odbiorców) obniżający poziom emisji niskiej spalin, zwłaszcza w centralnej części gminy ▪ brak ograniczeń dalszego rozwoju w zakresie wydajności urządzeń źródłowych i w dostawie gazu ▪ opracowana koncepcja programowa gazyfikacji gminy – do 2006 roku 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dalszy rozwój gazyfikacji warunkowany możliwościami finansowymi gminy i społecznych komitetów ▪
<p>- telefonia przewodowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wzrastający stopień wyposażenia mieszkań w telefon (ok. 58%) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dalszy rozwój warunkowany możliwościami finansowymi gminy i społecznych komitetów
<p>- gospodarka odpadami</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zorganizowane gromadzenie i wywóz odpadów stałych na koszt gminy, a od IX 1999 r – w poszczególnych posesjach na koszt mieszkańców ▪ pierwsze wyposażenie posesji w pojemniki 110 l. i wskazanie przewoźnika odpadów ▪ podjęcie selektywnej zbiórki odpadów stałych na koszt gminy ▪ zapewnienie odbioru odpadów płynnych przez oczyszczalnię ścieków w Bartkowie ▪ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ spodziewane - w niedługim czasie - wyczerpanie chłonności międzygminnego wysypiska odpadów w Promniku ▪ trudności zorganizowania nowego składowiska odpadów w gminie na obszarze parku krajobrazowego i jego otuliny ▪ ograniczone możliwości obrotu surowcami wtórnymi z selektywnej zbiórki odpadów ▪ dzikie wysypiska (w osiedlu Wrzosa i Wólce Kościelnej)
<p>- zarządzanie infrastrukturą komunalną w gminie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • skoncentrowanie się Zarządu Gminy na ustawowych funkcjach inwestorskich i organizacyjno-kontrolnych 	<ul style="list-style-type: none"> • nie egzekwowanie przez Zarząd Gminy od Związku Gmin "Wodociągi Kieleckie" Sp z o.o. współudziału w finansowaniu inwestycji na obszarze gminy z tytułu: <ul style="list-style-type: none"> – przychodów uzyskiwanych ze sprzedaży wody z wodociągu "Zagnańsk"

		– rekompensat za negatywne skutki ekologiczne z wykorzystywania gminnych zasobów wody na zaopatrzenie miasta Kielce.
--	--	--

<p>8. Stan układu komunikacji i transport publiczny</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dobry stan techniczny dróg gminnych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przecięcie wszystkich dróg (z wyjątkiem drogi krajowej nr 7) magistralną linią kolejową, utrudniające komunikację na terenie gminy i stwarzające zagrożenie dla ruchu ▪ słabe parametry i kolizyjny przebieg drogi krajowej nr 7 ▪ zły stan techniczny przystanków autobusowych ▪ niedostateczna częstotliwość kursowania autobusów na terenie gminy
<p>9. Dostępność nieruchomości (gruntów) na cele rozwoju gminy</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nabywanie przez gminę gruntów na realizację celów publicznych (głównie dróg i urządzeń infrastruktury technicznej) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ bardzo skromny zasób gminnych gruntów budowlanych (ok. 6 ha) ▪ słaba promocja nieruchomości gminnych przeznaczonych do zagospodarowania ▪ brak programu gospodarki nieruchomościami
<p>8. Warunki mieszkaniowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ relatywnie korzystna sytuacja pod względem zaspokojenia ilościowych potrzeb mieszkaniowych ▪ dobry stan techniczny mieszkań komunalnych 	

<p>9. Stan i funkcjonowanie infrastruktury społecznej edukacja</p> <p>- zdrowie</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zaspokojenie potrzeb w zakresie miejsc przedszkolnych ▪ funkcjonowanie w gminie Zespołu Szkół Leśnych, pełniące funkcję ponadlokalną i mającego ambitne plany rozwoju ▪ dobry poziom merytoryczny kadry pedagogicznej, ▪ funkcjonowanie przy szkołach takich instytucji jak: świetlice, kluby sportowe, programy wychowania ekologicznego i samorządowego oraz pomocy dla dzieci z rodzin ubogich (dożywianie) ▪ nowoczesny budynek ośrodka zdrowia w miejscowości gminnej ▪ stosunkowo dobre wyposażenie gminnych ośrodków zdrowia w drobny sprzęt medyczny 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nie remontowane budynki szkolne (z lat 60-tych i 70-tych) ▪ nie dostosowanie 4 budynków szkolnych do potrzeb mieszczących się w nich gimnazjów ▪ brak sal gimnastycznych w 7 szkołach ▪ brak odpowiedniego wyposażenia szkół w sprzęt komputerowy i do nauki języków obcych ▪ brak klas integracyjnych i przystosowania budynków do potrzeb dzieci niepełnosprawnych ▪ brak szkół średnich o profilu ogólnym i ekonomicznym ▪ brak systemu pomocy dla "młodych talentów" (rzeczowej i finansowej) ▪ niższe - niż w innych gminach podkieleckich - wyposażenie gminy Zagnańsk w usługi medyczne ▪ brak niektórych lekarzy - specjalistów (dermatolog, okulista) i pielęgniarek środowiskowych ▪ brak całodobowych usług pielęgniarek oraz codziennych usług dla ludzi starych i przewlekle chorych
<p>- pomoc społeczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ stabilne nakłady budżetu gminy na pomoc społeczną (ponad 5% wydatków rocznie) ▪ współpraca Ośrodka Pomocy Społecznej z kieleckimi organizacjami pozarządowymi w dziedzinie pomocy społecznej ▪ koordynacja działań Ośrodka Pomocy Społecznej z innymi organizacjami z terenu gminy (gminnymi – 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak wyspecjalizowanych placówek pomocy społecznej (poza Ośrodkiem Pomocy Społecznej ▪ brak organizacji pozarządowych z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy ▪ brak samochodu do dyspozycji Ośrodka Pomocy Społecznej, umożliwiającego szybką pomoc na rozległym i trudnym do przebycia (las) terenie

<p>- bezpieczeństwo publiczne</p>	<p>szkoły i komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz rządowymi – policja)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ prowadzenie przez policję profilaktyki wśród ludności gminy ▪ dobra współpraca policji z instytucjami lokalnymi ▪ wzrastająca i stosunkowo wysoka wykrywalność przestępstw przez policję 	<p>gminy</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wzrost w ostatnich latach liczby przestępstw popełnianych na terenie gminy ▪ zagrożenie elementem przestępczym z zewnątrz gminy ▪ braki w wyposażeniu policji (trudności z dostępem do izby wytrzeźwień, brak schroniska dla ofiar przemocy w rodzinie)
<p>- kultura</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ doroczne święto kulturalne "Dni Zagnańska" ▪ ambitna działalność stowarzyszeń kulturalno - społecznych i prywatnych animatorów kultury; współpraca z nimi władz gminy 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uboga sieć placówek kultury (brak domu kultury, muszli koncertowej) ▪ brak wyposażenia bibliotek i świetlic w nowoczesny sprzęt ▪ zmniejszanie się liczby i aktywności zespołów folklorystycznych, z których gmina słynęła w całym kraju ▪ zmniejszające się (relatywnie) nakłady na kulturę w budżecie gminy
<p>- sport</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dobra kadra nauczycieli WF w szkołach ▪ funkcjonowanie trzech poza szkolnych klubów sportowych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak odpowiednich obiektów i urządzeń sportowych (pływalni, hali portowej, sal gimnastycznych w 7 szkołach) ▪ niskie nakłady budżetu gminy na sport (w granicach 0,27-0,78% wydatków)
<p>12. Gospodarka finansowa gminy</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ stały (od 1995 r.) wzrost zasobności budżetu gminy ▪ rozsądna polityka kredytowa gminy (kredyt na cele 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ relatywnie niskie wydatki budżetowe na 1 mieszkańca (niższe niż przeciętne w gminach

<p>13. Polityka Rady Gminy</p>	<p>inwestycyjne)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ racjonalne wydatkowanie środków w dwu najbardziej kosztownych działach wydatków socjalnych: oświacie i służbie zdrowia ▪ stabilna polityka wydatkowania środków publicznych w dziale pomoc i opieka społeczna ▪ stopniowy wzrost dochodów uzyskiwanych z obrotu majątkiem gminy ▪ prężność inwestycyjna gminy ▪ stała koncentracja rady na rozwiązywaniu problemów gospodarki komunalnej (poprzez inwestycje infrastrukturalne, zwłaszcza w dziedzinie gospodarki wodno-kanalizacyjnej) ▪ skupienie uwagi na gospodarce finansowej gminy ▪ podejmowanie ważnych i nowatorskich decyzji w zakresie infrastruktury społecznej (np. przejęcie służby zdrowia) 	<p>wiejskich byłego województwa kieleckiego)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ spadek relatywny nakładów na kulturę i sport ▪ relatywnie niskie dochody budżetowe na 1 mieszkańca (niższe niż przeciętne w gminach wiejskich byłego województwa kieleckiego) ▪ nadmierna ilość uchwał (i wysiłku) Rady skierowanych na własną samoorganizację ▪ zbyt mała ilość uchwał dotyczących problemów ochrony środowiska ▪ niedostatek uchwał formułujących zasady postępowania (polityki) organów gminy odnośnie rozwoju wspólnoty.
---------------------------------------	--	--

41. GŁÓWNE PROBLEMY DO ROZWIĄZANIA

Do najważniejszych problemów, które wymagają rozwiązania należą:

W sferze ekologicznej:

- niedostateczna ochrona zasobów wód podziemnych
- zmniejszająca się zasobność wodna terenu
- zanieczyszczenie wód powierzchniowych
- uciążliwość dla środowiska linii kolejowej i drogi krajowej nr 7 (brak osłon i "ekoduktów" dla zwierząt)
- uciążliwość komunikacji dla dębu Bartek i pobliskich starych drzew (wzmożony ruch, w tym ciężarowy, na drodze nr 750)

w sferze kulturowej:

- zły stan techniczny wielu obiektów zabytkowych
- brak zagospodarowania rekreacyjno-turystycznego - pomimo walorów przyrodniczych i kulturowych
- niezbyt udana architektura wielu nowo zrealizowanych budynków

w sferze społecznej:

- znaczny poziom bezrobocia oraz ukryte bezrobocie w indywidualnych gospodarstwach rolnych
- nie remontowane i nie modernizowane niektóre obiekty szkolne
- zbyt rozbudowana sieć szkół
- brak wyspecjalizowanych (poza Ośrodkiem Pomocy Społecznej) placówek pomocy społecznej
- brak odpowiedniej infrastruktury sportowej (pływalni, hali sportowej, sal gimnastycznych w 7 szkołach)
- słaba sieć obiektów kultury (brak domu kultury, muszli koncertowej)
- słabe - w porównaniu z innymi gminami - nasycenie usługami medycznymi

w sferze gospodarczej:

- za mało zasobny budżet gminy
- spadek (relatywny) nakładów budżetowych na kulturę i sport
- niedostateczna liczba pozarolniczych miejsc pracy
- ekstensywnie prowadzona gospodarka rolna w rozdrobnionych gospodarstwach, nie przynosząca rolnikom dochodów
- brak bazy rekreacyjno-turystycznej
- brak odpowiednich działań ze strony władz gminy stymulujących i promujących rozwój gospodarczy

w sferze infrastruktury technicznej

- kolizyjność magistralnej linii kolejowej z ruchem drogowym na terenie gminy
- słaba jakość transportu publicznego (niedostateczna częstotliwość kursowania autobusów, zły stan przystanków)
- niewystarczający zasięg kanalizacji sanitarnej
- brak kanalizacji deszczowej
- brak długofalowej koncepcji programowej gospodarki odpadami w fazie unieszkodliwiania i składowania odpadów stałych
- brak strategii finansowania rozbudowy kapitałochłonnych sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, w tym sieci kanalizacji i oczyszczalni ścieków.

TABLICE

Tablica 1/III**GMINA ZAGNAŃSK. ROZMIESZCZENIE LUDNOŚCI WEDŁUG SOŁECTW - 1998 R.**

Sołectwa	Powierzchnia [km ²]	Liczba ludności	Gęstość zaludnienia [os./1 km ²]
1. Bartków	1,77	573	324
2. Belno	15,03	662	44
3. Chrusty	4,81	418	87
4. Długojów	11,51	106	9
5. Gruszka	13,58	718	53
6. Janaszów	3,00	721	240
7. Jaworze	7,04	432	62
8. Kajetanów	3,49	1.209	346
9. Kaniów	2,75	1.227	446
10. Kołomań	14,73	422	29
11. Lekomin	2,58	271	105
12. Samsonów	12,35	1.129	91
13. Szałas	3,75	576	154
14. Tumlin	14,82	1.329	90
15. Umer	2,48	426	172
16. Zachelmie	6,32	560	89
17. Zagnańsk	4,33	1.689	390

Źródło: Urząd Gminy w Zagnańsku

Tablica 2/III**GMINA ZAGNAŃSK. PRZYROST NATURALNY I MIGRACYJNY LUDNOŚCI W LATACH 1991-1997**

Rok	Liczba miesz- kańców	Ruch naturalny			Migracje ludności		
		urodzenia	zgony	przyrost naturalny	napływ	odpływ	saldo
1991	11891	213	120	93	162	139	23
1994	12182	166	143	23	185	108	77
1995	12184	140	154	-14	163	100	63
1996	12385	150	135	15	193	88	105
1997	12426	122	116	6	120	95	25

Źródło: WUS w Kielcach. Roczniki statystyczne województwa kieleckiego:

1992, 1995, 1996, 1997, 1998

Tablica 3/III**GMINA ZAGNAŃSK. MIGRACJE LUDNOŚCI W LATACH 1991 - 1997**

	1991	1994	1995	1996	1997
Napływ	162	185	163	193	120
z miast	105	125	94	136	81
ze wsi	57	60	65	57	37
z zagranicy	-	-	4	-	2
Odplyw	139	108	100	88	95
do miast	98	75	59	49	60
do wsi	41	33	41	38	35
za granicę	-	-	-	1	-

Źródło: WOS w Kielcach. Roczniki województwa kieleckiego:
1992, 1995, 1996, 1997, 1998

Tablica 4/III**GMINA ZAGNAŃSK. STRUKTURA WIEKU LUDNOŚCI**

	1992	1996	1997
Ludność ogółem	12.390 (100,0 %)	12.754 (100,0 %)	12.743 (100,0 %)
w tym w wieku: przedprodukcyjnym	3.652 (29,5 %)	3.644 (28,6 %)	3.545 (27,8 %)
produkcyjnym	6.867 (55,4 %)	7.111 (55,7%)	7.192 (56,5 %)
poprodukcyjnym	1.871 (15,1 %)	1999 (15,7 %)	2.006 (15,7 %)
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	80,4	79,4	77,2

Źródło: Urząd Gminy w Zagnańsku, Statystyczna Panorama województwa - 1993 r.

Tablica 6/III

GMINA ZAGNAŃSK. BEZROBOCIE W LATACH 1993 – 1999

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999 1-sze półro- cze
1. Liczba bezrobotnych ogółem	1.167	1.049	1.052	1.003	784	818	893
▪ w tym długotrwale (pow. 12 msc.)	651	-	332	399	376	371	347
▪ w tym kobiet	578	553	550	557	501	495	538
2. Struktura bezrobotnych wg. wykształcenia							
▪ wyższe	15	-	9	8	12	15	16
▪ policealne i średnie zawodowe	242	-	230	235	174	199	227
▪ liceum	28	-	46	40	32	35	39
▪ ogólnokształcące	519	-	460	422	333	316	346
▪ zasadnicze zawodowe	363	-	307	298	233	253	265
▪ podstawowe							

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Kielcach

Tablica 1/IV**GMINA ZAGNAŃSK. PRACUJĄCY W GOSPODARCE NARODOWEJ WEDŁUG SEKCJI EKD W LATACH 1994-1997**

Wyszczególnienie	1994	1995	1996	1997
Ogółem w tym:	1.330	1.305	1.375	1.203
Rolnictwo, łowiectwo	147	148	112	114
Przemysł	376	424	513	421
budownictwo	132	78	94	91
handel i naprawy	88	99	76	58
transport, składowanie, łączność	183	181	177	100
edukacja	264	270	283	276
ochrona zdrowia i opieka społeczna	49	49	51	47

Źródło: WUS w Kielcach. Roczniki statystyczne województwa kieleckiego: 1995, 1996, 1997, 1998.

Tablica 2/IV

GMINA ZAGNAŃSK. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW WEDŁUG SOŁECTW - 1999 R.

w ha

Sołectwo	Powierzchnia ogólna	Użytki rolne					Lasy i grunty leśne
		razem	w tym:				
			grunty orne	sady	łąki	pastwiska	
1. Bartków	177,1	150,2	111,0	4,7	11,7	22,8	8,5
2. Belno	1.503,1	290,9	233,0	1,5	30,4	26,0	1171,0
3. Chrusty	481,3	110,0	67,5	4,8	27,2	10,5	337,1
4. Długojów	1.151,0	142,4	52,0	0,3	61,1	29,0	963,2
5. Gruszka	1.358,3	256,3	135,5	4,9	88,8	27,1	905,0
6. Janaszów	300,0	265,2	194,6	6,0	35,9	28,7	10,0
7. Jaworze	704,2	179,5	123,5	-	45,0	11,0	494,5
8. Kajetanów	348,8	291,5	205,7	6,9	74,2	4,7	7,5
9. Kaniów	275,3	220,3	171,9	1,7	29,7	17,0	22,1
10. Kołomań	1.473,6	473,2	206,0	5,2	102,0	160,0	1.064,0
11. Lekomin	258,5	67,4	54,0	1,4	10,0	2,0	173,2
12. Samsonów	1.235,6	508,4	252,6	5,8	73,0	177,0	640,1
13. Szalas	375,0	333,7	224,0	0,2	80,0	29,5	7,2
14. Tumlin	1.482,0	479,6	335,9	7,3	109,0	27,4	865,8
15. Umer	247,9	186,9	131,6	0,7	45,0	9,6	24,2
16. Zachełmie	632,3	157,5	120,5	4,0	23,0	10,0	413,2
17. Zagnansk	432,8	115,2	35,8	9,0	54,4	16,0	179,4
Razem:	12.437,0	4.228,0	2.655,1	64,4	900,4	608,3	4.226,0

Źródło: Urząd Gminy w Zagnańsku.

Tablica 3/IV

GMINA ZAGNAŃSK STRUKTURA WIELKOŚCIOWA GOSPODARSTW ROLNYCH - 1999 R.

Lp.	Nazwa sołectwa	Razem	w ha			
			do 2 ha	2 - 5 ha	5 - 10 ha	powyżej 10 ha
1.	Bartków	72	55	16	-	1
2.	Lekomín	29	20	9	-	-
3.	Tumlin	96	55	40	1	-
4.	Zagnańsk	41	30	10	1	-
5.	Zachelmie	73	63	10	-	-
6.	Belno	139	103	35	1	-
7.	Szałas	110	36	68	5	1
8.	Kaniów	106	91	15	-	-
9.	Jaworze	90	68	22	-	-
10.	Gruszka	108	77	30	1	-
11.	Chrusty	59	45	13	1	-
12.	Kajetanów	183	103	78	2	-
13.	Samsonów	162	101	58	3	-
14.	Kołomon	159	93	65	1	-
15.	Janosów	141	80	59	2	-
16.	Długojów	27	9	12	6	-
17.	Umer	77	45	30	1	1
	Ogółem:	1673	1074	570	25	3

Źródło: Urząd Gminy w Zagnańsku

Tabela 1/V

GMINA ZAGNAŃSK. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW – 1999 R.

Wyszczególnienie	Powierzchnia	
	w ha	w %
Tereny zabudowane i zurbanizowane	354	2,8
- zabudowane	331	
- niezabudowane	11	
Użytki kopalne	12	
Tereny komunikacji	484	3,9
- drogi	302	
- koleje	177	
- inne	5	6,7
Razem:	838	33,7
Użytki rolne	4,201	
- grunty orne i sady	2.756	
- użytki zielone	1.445	
Grunty leśne i zadrzewione	7.316	58,7
Grunty pod wodami	29	0,2
- stojącymi	5	
- płynącymi	16	
Rowy	8	
Razem:	11.546	
Nieuzytki	58	0,5
Tereny różne	26	0,2
Ogółem (pow. ewid.)	12.468	100,0

Źródło: Urząd Geodezji i Gospodarki Gruntami
Starostwo Powiatowe w Kielcach

Tablica 2/V

GMINA ZAGNAŃSK. STRUKTURA WŁASNOŚCI I WŁADANIA GRUNTAMI – 1999 R.

Wyszczególnienie	Powierzchnia	
	w ha	w %
GRUNTY GMINNE	104	0,8
1. stanowiące zasób nieruchomości	6	
2. w zarządzie lub posiadaniu jedn.org.gminy	89	
3. przekazane w użytkowanie wieczyste	-	
4. komunalnych osób prawnych	9	
GRUNTY PAŃSTWOWE	7.725	62,0
1. stanowiące zasób nieruchomości S.P.		
2. wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej S.P.	87	
3. Państwowego Gospodarstwa Leśnego	7.191	
4. S.P. w trwałym zarządzie państw.jedn.org. (z wyłączeniem PGL)	173	
5. S.P. przekazane w użytkowanie wieczyste	21	
6. pozostałe S.P.	248	
7. państwowych osób prawnych	5	
GRUNTY PRYWATNE	4.639	37,2
1. osób fizycznych (w tym wchodzących w skład gospodarstw rolnych)	4.379 (3.317)	
2. spółdzielni	54	
3. kościołów i związków wyznaniowych	14	
4. wspólnot gruntowych	16	
5. osób prawnych	176	
GRUNTY OGÓŁEM	12.468	100,0

Źródło: Urząd Geodezji i Gospodarki Gruntami.
Starostwo powiatowe w Kielcach

Tablica 3/V**GMINA ZAGNAŃSK. GOSPODARKA NIERUCHOMOŚCIAMI KOMUNALNYMI W LATACH 1992 – 1998**

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
NABYCIE		3.083	6.678	16.416	128.267	28.479	32.568
1. Zakupy		3.083	6.678	16.416	10.767	2.089	7.478
2. Użyczenie wieczyste						22.690	
3. Użyczenie						3,700	25.090
4. Przejęcie w posiadanie					117.500		
ZBYCIE	11.170	29.134	3.309	32.631	12.886	1.500	3.544
1. Sprzedaż	6.643	29.134	3.309	14.954	8.483	1.500	3.417
2. Użytkowanie wieczyste	4.527			17.677	3.003		
3. Użyczenie					1.400		127
	11.170	32.217	9.987	49.047	141.153	29.973	36.112

Źródło: Urząd Gminy Zagnańsk. Referat

Tablica 4/V

GMINA ZAGNAŃSK. DOCHODY GMINY ZWIĄZANE Z RYNKIEM NIERUCHOMOŚCI W LATACH 1994-1998

Lata	Dochody własne ogółem		Dochody związane z rynkiem nieruchomości					
			Razem		w tym:			
					wpływy z podatków i opłat lokalnych ¹		wpływy z majątku nieruchomego gminy	
	w zł	w %	w zł	w %	w zł	w %	w zł	w %
1994	2.299.823	100,0	338.130	14,7	315.037	13,7	23.093	1,0
1995	2.555.364	100,0	539.639	21,1	460.267	18,0	79.372	3,1
1996	2.886.977	100,0	680.333	23,6	570.419	19,8	109.914	3,8
1997	3.748.184	100,0	1.020.299	27,2	864.158	23,0	156.141	4,2
1998	5.946.001	100,0	1.549.245	26,1	1.206.456	20,3	342.789	5,8

Źródło: Urząd Gminy Zagnańsk. Budżety gminy za lata 1994-1999

¹ Obejmują: podatki od nieruchomości, rolny i leśny, część wpływów z opłat (opłata skarbową)

Tablica 1/VI

URZĄDZENIA WODOCIĄGOWE I KANALIZACYJNE W GMINIE ZAGNAŃSK W LATACH 1992 – 1997¹

Wyszczególnienie	Jednostki miary	Stan w latach					
		1992	1993	1994	1995	1996	1997
Wodociągi							
Sieć rozdzielcza	km	37,0	32,5	78,4	79,5	79,5	112,7
Połączenia do budynków	sztuk	739	717,0	2646,0	2682	2682	2539
mieszkalnych	sztuk	10,0	7,0	18	12,0	12,0	11,0
Zdroje uliczne	tys. m ³	380,3	265,7	256,7	287,3	247,7	229,0
Zużycie wody w gosp. domowych	m ³ /miesz/rok	30,7	21,4	20,4	22,8	19,6	17,9
Kanalizacja							
Kanalizacja uliczna (bez połączeń)	km	7,8	5,3	6,3	7,8	7,9	5,9
Połączenia kanalizacyjne	sztuk	35,0	16,0	80,0	102,0	102,0	77,0

Źródło: dane statystyczne według Roczników Statystycznych Województwa Kieleckiego za lata 1991-1998

^{1/} Ujęto urządzenia indywidualne w posesjach oraz urządzenia zbiorowe w miejscowościach wiejskich.

Tablica 2/VI

WODOCIĄGI GRUPOWE W GMINIE ZAGNAŃSK – OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA

Obiekty	Rok budowy	Ujęcia wody - źródła zasilania, wydajność m ³ /dobę, średnio	Schemat technologiczny	Zbiorniki wody czystej typ, pojemność	Sieć wodociągowa funkcje, długość	Zasięg sieci wodociągowej liczba mieszkańców obsługiwanych	Jednostka zarządzająca
1. Wodociąg miejski dla miasta Kielce	od 1958	<u>9 studni wierconych, czynnych</u>	ujęcie wody-pompownia główna-chlorownia-czerpnia wiejska- zb. przeciwuderzeniowe, hydroformia	<u>zbiorniki terenowe w II i III strefie ciśnienia sieci rozd. w Kielcach</u>	magistrala 6,3 km na terenie gm. Zagnańsk		„Wodociągi Kieleckie” Sp. z o.o. w Kielcach
2. Wodociąg grupowy ZAGNAŃSK • w tym Wodociąg Ośrodka Transportu Leśnego (OTL)	od 1958 okres międzywojenny	zasilenie z lokalnego ujęcia wody dla Kielc w ilości ok. 10% przesyłanej wody ≈2000 m ³ /d 1) 2 studnie głęb. w pobliżu ul. Kieleckiej – 108m ³ /d 2) z wod. grupowego Zagnańsk	ujęcie wody-sieć wod.-zbiornik terenowy wody czystej ujęcie-pompownia-przesył-rozdział-zbiornik końcowy wody czystej	zb. terenowy żelbetowy „Ściegna” 2x500 m ³ zb. podziemny żelbetowy 90 m ³	<u>przesyłowo - rozdzielcza 58,7 km</u> przesyłowo - rozdzielcza;; w gm. Zagnańsk 3,5 km	25 wsi, zasadnicze zakłady pracy, 8100 (obecnie) do 8900 mieszkańców rejon ul. Przemysłowej w Zagnańsku	Związek Komunalny „Wodociągi Kieleckie” Sp. z o.o. w Kielcach Nadleśnictwo Zagnańsk
3. Wodociąg grupowy KAJETANÓW	od 1966 r.	2 studnie wiercone podstawowa i rezerwowa, 1656 m ³ /d	ujęcie – sieć i woda nie wymaga uzdatniania	<u>X</u>		Głównie gm. Masłów oraz 2 wsie w gm. Zagnańsk- Kajetanów i Zabłocie, 1325 mieszkańców	Gmina Masłów
4. Wodociąg grupowy KOŁOMAŃ	od 1988 r.	studnia wiercona woda nie wymaga uzdatniania, 912 m ³ /d	ujęcie-doraźne chlorowanie, tłoczenie-zbiornik terenowy	zb. podziemny w Tumlinie, 300 m ³ budowa II komory zb.	25 km	6 wsi 2275 mieszkańców	Urząd Gminy w Zagnańsku
Wodociąg grupowy SZALAŚ	od 1989 r.	studnia wiercona awaryjne chlorowanie wody 415,2 m ³ /d	studnia – zbiornik wyrównawczy	zb. terenowy stalowy we wsi Długojów, 150 m ³	przesyłowa i rozdzielcza, układ rozgałęźny, 2,7 km	<u>2 wsie Szalas i Długojów, ok. 800 mieszkańców</u>	Urząd Gminy w Zagnańsku

Tablica 3/VI

Zaopatrzenie w gaz ziemny – stan w latach 1994-1998 w porównaniu z programem gazyfikacji gminy

Wyszczególnienie	Program gazyfikacji gminy z 1986 roku		Stan w latach					Relacje Stan/program	
	Etap (zadanie I)	Perspektywa (2006 r.)	1994	1995	1996	1997	1998	1998 r etap I	1998 r perspektywa
1. Ilość mieszkańców zaopatrywanych w gaz	6410	13185	3180	3820	4190	4640	4920	0,77	0,37
2. Ilość odbiorców gazu	1356	2874	707	850	931	1031	1093	0,81	0,38
3. Długość sieci gazowej rozdzielczej km	18,2	53,8	1184	1400	1350	1617	2166	1,60	0,76
4. Ilość zużywanego gazu tys. m ³ /rok	1349	2859	1674,7	1647,1	1450,1	1568,4	1981,7	1,99	1,99
5. Zużycie gazu na 1 odbiorcę m ³ /rok w tym cele bytowo-komunalne	994,8 840	994,8							
6. Zużycie gazu na 1 mieszkańca / rok/m ³	210,5	216,8	372,3	366,5	322,2	348,5	440,2	2,09	x
7. Odsetek mieszkańców korzystających z gazu %	48,9	100	25,3	30,4	32,9	36,4	39,5	x	

Tablica 4/VI

STAN GAZYFIKACJI W PRZEKROJU MIEJSCOWOŚCI W 1998 ROKU

Miejscowości (wykaz wg programu)	Liczba mieszkańców		Liczba odbiorców gazu				Stopień realizacji programu 1998 r program % odbiorców	1998 r mieszkańcy korzystający z gazu % *
	program gazyfikacji gminy	stan w 1998 r	program	stan w 1998 roku				
				razem	w tym zużywający gaz do:			
					ogrzewania pomieszczeń i in. celów	gotowania i przygotowania ciepłej wody		
1. Bartków ¹	650	573	140	75	50	23	53,6	47,5
2. Belno	720	662	140	-	-	-	-	-
3. Gruszka	715	718	175	105	75	30	60,0	53,0
4. Janaszów	670	721	170	100	66	34	58,8	50,3
5. Jaworze	390	432	110	26	18	8	23,6	21,8
6. Kajetenów	1140	1209	212	106	67	39	50,0	31,8
7. Kaniów ¹	1180	1227	215	41	30	11	19,1	12,1
8. Kołomań	400	422	90	-	-	-	-	-
9. Samsonów	1060	1129	260	153	107	46	58,8	49,2
10. Szałas ⁰	600	576	120	-	-	-	-	-
11. Umer	430	426	80	-	-	-	-	-
12. Tumlin	1329	1250	283	29	20	9	10,2	7,9
13. Zachełmie ¹	920	560	215	31	20	11	14,4	20,1
14. Długojów ⁰	70	106	20	-	-	-	-	-
15. Zadnańsk ¹	3660	1689	786	427	272	155	54,3	97,5
Gmina razem				1093	727	366		
%				100,0	66,5	33,5		36,4

* - szacunkowo w odniesieniu do przeliczeniowej liczby mieszkańców

1 - przewidziane do gazyfikacji w etapie I

0 - W programie gazyfikacji nie przewidziany przesył gazu (niekorzystne położenie miejscowości)

Tablica 5/VI**TELEFONY PRZEWODOWE W SOLECTWACH GMINY ZAGNAŃSK – STAN W 1998 R
I NAJBLIŻSZE REALIZACJE**

Miejscowość - solectwa	Ilość mieszkań (zapotrzebowani e)	Ilość telefonów	% mieszkań z telefonami	Telefony na 1000 mieszkańców
1. Bartków	158	71	44,9	123,9
2. Belno	182	66	30,8	84,6
3. Chrusty	119	66	55,5	75,8
4. Długojów	29	1	3,4	0,1
5. Gruszka	198	35	14,7	48,7
6. Janaszów	199	76	38,2	105,4
7. Jaworze	119	60	50,4	138,9
8. Kajetanów	333	131	39,3	108,4
9. Kaniów	338	125	37,0	101,9
10. Kołomań	116	71	61,2	168,2
11. Lekomin	75	27	36,0	99,6
12. Samsanów	311	155	49,8	137,3
13. Szalas	159	1	0,6	1,7
14. Tumlin	366	220	60,1	165,5
15. Umer	117	86	73,5	201,9
16. Zachełmie	154	80	51,9	142,9
17. Zagnańsk	400	438	91,3	213,1
Gmina Zagnańsk razem	3435	1981	57,7	158,9

Źródło: dane z Urzędu Gminy – rejestr z książki telefonicznej i najbliższe realizacje

Tablica 6/VI

WYDATKI BUDŻETU GMINY ZAGNAŃSK NA INWESTYCJE KOMUNALNE W ZAKRESIE INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ W LATACH 1994 – 1998

Ceny bieżące

w tys. zł.

Rok	Wydatki budżetu gminy ogółem	Z tego na:						Razem infrastruktura	
		Transport (drog)	Kanalizacja	Wodociągi	Telefoniczna	Gazyfikacja	gospodarka odpadami	tys. zł	%
1994	2404,4	304,0	8,9	378,9	1,0	-	-	692,8	28,8
1995	3888,0	552,5	193,9	183,1	-	17,0	7,8	954,3	24,5
1996	8497,4	684,2	577,3	37,2	223,1	157,4	-	1679,2	19,8
1997	10564,9	540,4	751,8	356,1	125,2	139,0	-	1912,5	18,1
1998	12189,6	778,8	100,0	544,1	190,3	3,0	-	1616,2	13,3
razem 1994-1998									
tys. zł	37544,3	2859,9	1631,9	1499,4	539,6	316,4	7,8	6855,0	x
%	100,0	7,7	4,3	4,0	1,4	0,8	0,1	x	18,3

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu gminy

Tablica 1/VIII

GMINA ZAGNAŃSK. ZASOBY MIESZKANIOWE

	1992 r.	1996 r.	1997 r.
I. mieszkań	3.318	3.376	3.399
I. izb	10.785	*	11.231
pow.uż. mieszkań w m ²	202.200	*	211.571
I.mieszkań na 1000 km			266,7
– gmina Zagnańsk			
– gminy wiejskie woj. kieleckiego			231,7
– woj. kieleckie			
przeciętna pow. uż. m.			
– gmina Zagnańsk	60,9	62,0	62,2
– gminy wiejskie woj. kieleckiego		64,2	64,3
– woj. kieleckie		58,7	68,9
przeciętna I. osób na			
– 1 mieszkanie			
– gmina Zagnańsk	3,73	3,65	3,63
– gminy wiejskie woj. kieleckiego		3,66	3,62
– woj.kieleckie		3,34	3,31
przeciętna I. osób na			
– 1 izbę			
– gmina Zagnańsk	1,13	1,11	1,10
– gminy wiejskie woj. kieleckiego	*	1,11	1,10
– woj. kieleckie	1,05	1,02	1,01

Źródło: Roczniki statystyczne województwa kieleckiego: 1997, 1998,
Statystyczna Panorama województwa kieleckiego - 1993 r.

Tablica nr 2/VIII

Gmina Zagnańsk. Mieszkania oddane do użytku w latach 1992-1997

	1992	1993	1995	1996	1997
I. mieszkań	33	21	14	10	23
I. izba	*	111	84	55	114
pow. uż. mieszkań w m ²	*	2.028	2.200	1.192	2.238
I. mieszkań na 1000 osób					
– gm. Zagnańsk	2,7	1,7	1,1	0,8	1,8
– gminy wiejskie w woj. kieleckim	*	*	*	*	1,4
– woj. kieleckie	*	*	*	*	1,6
– przeciętna pow. uż. mieszkań w m ²					
– gm. Zagnańsk	*	96,6	157,1	120,1	97,3
– gminy wiejskie w woj. kieleckim	*	97,0	95,8	101,3	108,7
– woj. kieleckie	*	100,6	101,0	107,08	

Źródło: Roczniki statystyczne woj. kieleckiego: 1995, 1996, 1997, 1998
Statystyczna Panorama województwa kieleckiego - 1993 r.

Tablica 1/XI

Gmina Zagnańsk - dochody (wykonane) budżetowe

Lp.	Nazwa działu	1994	1995	1996	1997	1998
1.	Rolnictwo	60.303 2,44 %	238.664 6,06 %	194.945 2,37 %	265.028 2,48 %	246.333 1,92 %
2.	Leśnictwo	5.819	597	716	1.509	965
3.	Transport Łączność	- -	-	29.912 215.555 2,62 %	160.334 1,50 %	- 59.361 0,46 %
4.	Gospodarka komunalna	- -	162.379 4,12 %	314.677 3,83 %	342.933 3,21 %	68.171 0,53 %
5.	Gospodarka mieszk. i usługi komunalne	308.185 1,24 %	85.330 0,21 %	87.103 1,06 %	97.843 0,91 %	42.114 0,32 %
6.	Oświata i wychowanie	89,72 0,36 %	36.343 0,09 %	122.764 1,49 %	381.985 3,58 %	466.889 3,64 %
7.	Ochrona zdrowia	3.194.600 12,94 %	429.959 10,93 %	569.630 6,94 %	651.025 6,10 %	777.066 6,06 %
8.	Opieka społeczna	1.458.800 5,91 %	331.940 8,44 %	358.301 4,37 %	550.624 5,16 %	697.586 5,44 %
9.	Różna działalność	-	-	5.516	-	-
10.	Dochody od osób prawnych, od fizycz.	12.312.484 49,91 %	1.685.311 42,85 %	2.309.398 28,17 %	2.716.181 25,46 %	3.362.220 26,23 %
11.	Administracja państw. i samorządowa	479.558 1,94%	120.844 3,07 %	118.820 1,44 %	221.868 2,07 %	250.724 1,95 %
12.	Finanse	551.067 2,23 %	65.778 0,16 %	111.587 1,36 %	86.790 0,81 %	219.556 1,71 %
13.	Różne rozliczenia (w tym dotacje i subwencje)	6.208.489 25,16 %	775.170 19,71 %	3.959.903 48,31 %	5.166.336 48,42 %	6.603.677 51,53 %
14.	Urzędy, naczelne organy władzy	-	-	9.700	25.694 0,24 %	18.744 0,14 %
15.	Ogółem	24.669.025 100 %	3.932.315 100 %	8.196.786 100 %	10.668.150 100 %	12.813.406 100 %

Tablica 2/XI

GMINA ZAGNAŃSK - DOCHODY BUDŻETU GMINY WŁASNE I POZOSTAŁE

Lp.	Nazwa działu	1994	1995	1996	1997	1998
1.	Dochody własne	13.325.075 54,01 %	2.555.364 64,98 %	2.886.977 35,22 %	3.748.084 35,13 %	5.946.001 46,40 %
2.	Pozostałe dochody	11.344.950 45,98 %	1.376.951 35,01 %	5.309.809 64,47 %	6.919.966 64,86 %	6.867.405 53,59
	Ogółem	24.669.025 100 %	3.932.315 100 %	8.196.786 100 %	10.668.150 100 %	12.813.406 100 %

Tablica 3 /XI

NIEKTÓRE (WAŻNIEJSZE) DOCHODY WŁASNE GMINY ZAGNAŃSK W OGÓLNEJ STRUKTURZE DOCHODÓW WŁASNYCH

Lp.	Źródło dochodu / Rok	1994	1995	1996	1997	1998
1.	Podatek od nieruchomości od osób prawnych	1.322.613 5,36 %	199.439 5,07 %	235.027 2,86 %	327.741 3,07 %	483.240 3,77 %
2.	Podatek leśny od osób prawnych	-	-	-	79.542 0,74 %	85.392 0,66 %
3.	Podatek rolny od osób fizycznych	-	56.714 1,44 %	81.507 0,99 %	39.630 0,37 %	44.213 0,34 %
4.	Podatki w formie karty podatkowej	387.179 1,56 %	50.700 1,28 %	56.718 0,69 %	46.560 0,43 %	37.642 0,29 %
5.	Podatek od nieruchomości od osób fizycznych	-	110.000 2,79 %	127.327 1,55 %	278.756 2,61 %	394.394 3,07 %
6.	Podatek od spadków i darowizn	46.094 0,18 %	3.408 0,08 %	13.889 0,16 %	12.712 0,11 %	86.044 0,67 %
7.	Podatek od środków transportowych osób fizycznych	858.680 3,48 %	134.756 3,42%	169.847 2,07 %	232.385 2,17 %	76.635 0,59 %
8.	Opłata skarbową	752.506 3,05 %	91.850 2,33 %	124.130 1,51 %	134.007 1,25 %	195.734 1,52 %
9.	Udział w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	7.302.047 29,60 %	987.222 25,10 %	1.253.950 15,29 %	1.509.606 14,15 %	1.919.768 14,98 %
10.	Wpływy z majątku nieruchomego gminy	23.093 -	79.372 2,01%	109.914 1,34 %	156.141 1,46 %	342.789 2,67 %
11.	Oprocentowanie lokat i rachunków bieżących	551.067 2,23 %	65.778 1,67 %	111.587, 1,36 %	86.790 0,81 %	219.556 1,71 %
12.	Całkowita (ogólna) wielkość dochodów własnych	13.325.075 54,01 %	2.555.364 64,98 %	2.886.977 35,22 %	3.748.084 35,13 %	5.946.001 46,40 %
13.	Dochody roczne ogółem	24.669.025 100 %	3.932.315 100 %	8.196.786 100 %	10.668.150 100 %	12.813.406 100 %

Tablica 4/XI

STRUKTURA WYDATKÓW BUDŻETOWYCH GMINY ZAGNAŃSK

Lp.	Nazwa działu / Rok	1994	1995	1996	1997	1998
0.	Rolnictwo	2.920.149 12,14 %	461.229 11,86 %	199.186 2,34 %	600.168 5,68 %	1.059.595 8,69 %
1.	Leśnictwo	10.272	-	3.000	-	-
2.	Transport	3.039.999 12,64 %	552.539 14,21 %	684.137 8,05 %	540.378 5,11 %	788.793 6,47 %
3.	Łączność	9.760	-	2679.752 3,17 %	127.273 1,20 %	291.421 2,39 %
4.	Gospodarka komunalna	1.543.343 6,41 %	526.643 13,54 %	925.244 10,89 %	1.203.574 11,39 %	951.072 7,80 %
5.	Gospod. komunalna i niematerialne usługi komunalne	708.757 2,94%	84.664 2,17 %	99.450 1,17 %	169.868 1,68 %	153.290 1,25 %
6.	Oświata i wychowanie	5.034.559 20,93 %	722.363 18,57 %	4.276.485 50,32 %	5.532.967 52,37 %	6.048.725 49,62 %
7.	Kultura i sztuka	451.111 1,87 %	64.869 1,66 %	65.448 0,77 %	90.631 0,85 %	103.805 0,85 %
8.	Ochrona Zdrowia	4.294.600 17,86 %	570.055 14,66 %	803.078 9,45 %	767.418 7,26 %	911.062 7,47 %
9.	Opieka społeczna	1.621.895 6,74%	356.394 9,16 %	379.476 4,46 %	569.610 5,39 %	716.578 5,87 %
10.	Kultura fizyczna i sport	187.685 0,78 %	23.724 0,61 %	23.267 0,27 %	39.861 0,37 %	44.945 0,36 %
11.	Turystyka	- -	2.870 0,07 %	4.343 0,05%	9.376 0,08 %	10.479 0,08 %
12.	Różna działalność	-	-	5.516	-	-
13.	Administracja państwowa i samorządowa	4.169.210 17,33 %	512.350 13,17 %	741.283 8,72 %	883.083 8,35 %	1.063.575 8,72 %
14.	Bezpieczeństwo publiczne	53.247 0,22 %	7.590 0,19 %	8.000 0,09 %	4.980 0,04 %	27.500 0,22 %
15.	Różne rozliczenia	-	2.660	-	-	-
16.	Urzędy naczelne	-	-	9.700 0,11 %	25.694 0,24 %	18.743 0,15 %
17.	Ogółem	24.044.587 100 %	3.887.950 100 %	8.497.349 100 %	10.564.881 100 %	12.189.583 100 %
18.	W tym: wydatki inwestycyjne	7.738.400 31,07 %	1.599.030 41,12 %	2.200.813 25,9 %	2.789.128 26,4 %	2.988.447 24,49 %

Tablica 1/XII

UCHWAŁY RADY GMINY ZAGNAŃSK W LATACH 1991-1999

Rodzaj uchwał	Ilość uchwał	
	Liczby bezwzględne	%
Rada, samorząd	124	19,22 %
Organizacja urzędu gminy	48	7,44 %
Budżet i fundusze	263	40,77 %
Gospodarka komunalna	225	34,24 %
w tym:		
• obrót nieruchomości	137	21,24 %
• inwestycje	34	5,27 %
• wodno-kanalizacyjne	30	4,65 %
• mieszkaniowe	14	2,17 %
• przedsiębiorstwa komunalne	8	1,24 %
• targowiska	2	0,31 %
Infrastruktura socjalna	113	17,51 %
w tym:		
• edukacja	72	11,16 %
• zdrowie	17	2,63 %
• pomoc społeczna	12	1,86 %
• profilaktyka antyalkoholowa	6	0,93 %
• kultura	3	0,46 %
• sport	3	0,46 %
Planowanie przestrzenne	41	6,35 %
Ochrona środowiska	5	0,77 %
Rolnictwo	4	0,62 %
Strategiczne	5	0,77 %
Inne	21	3,25 %

Źródło: Dokumenty Rady Gminy Zagnańsk

